

บทที่ 5

การเติบโตของพื้นที่ศึกษาเปรียบเทียบก่อนและหลังการยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง

5.1 การเติบโตของพื้นที่ศึกษาในระดับจังหวัดและอำเภอ เปรียบเทียบระหว่างก่อนตั้งเป็นจังหวัดและหลังจากตั้งเป็นจังหวัด

5.1.1 ประชากร

ตารางที่ 5.1 อัตราการเติบโตของประชากรจังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกเป็นรายอำเภอ เปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังตั้งเป็นจังหวัด

อำเภอ	อัตราการเจริญเติบโต (ร้อยละ)	
	ก่อนตั้งเป็นจังหวัด	หลังตั้งเป็นจังหวัด
อ.เมืองหนองบัวลำภู	0.78	0.94
อ.นาแก	1.60	0.65
อ.โนนสัง	-0.13	0.77
อ.ศรีบุญเรือง	2.01	0.78
อ.สุวรรณคูหา	1.65	0.90
รวม	0.78	0.79

ที่มา : กรมการปกครอง

จากตาราง 5.1 ประชากรจังหวัดหนองบัวลำภูเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยที่อัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยของประชากรเปรียบเทียบช่วงก่อนและหลังตั้งจังหวัดต่างกันเพียงร้อยละ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายอำเภอ พบว่า ช่วงก่อนตั้งจังหวัดมีเพียงอำเภอโนนสังเท่านั้นที่มีอัตราการเจริญเติบโตโดยเฉลี่ยของประชากรลดลงคิดเป็นร้อยละ -0.13ต่อปี ในขณะที่ภายหลังจากที่ตั้งเป็นจังหวัดทุกอำเภอมีอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้น อำเภอเมืองหนองบัวลำภูและอำเภอโนนสัง มีอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยของประชากรที่สูงกว่าช่วงก่อนตั้งจังหวัด ในขณะที่อำเภออื่น ๆ มีอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยต่ำกว่าช่วงก่อนตั้งเป็นจังหวัด

5.1.2 เศรษฐกิจ

5.1.2.1 โครงสร้างเศรษฐกิจ

ตารางที่ 5.2 สัดส่วนของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดแต่ละสาขาการผลิต จ.หนองบัวลำภู

(หน่วย : ร้อยละ)

ประเภท	ก่อนตั้งเป็นจังหวัด					หลังตั้งเป็นจังหวัด				
	2532	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	2540	2541
กสิกรรม	45.31	49.08	41.50	38.37	39.21	24.95	26.02	23.09	22.18	22.14
ปศุสัตว์	11.55	10.15	9.07	11.79	9.86	4.22	3.89	2.96	2.84	2.96
ประมง	0.37	0.50	0.45	0.40	0.38	0.07	0.13	0.18	0.20	0.37
ป่าไม้	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.09	0.31	0.34	0.19	0.35
บริการทางการเกษตร	3.02	2.84	2.71	2.88	2.69	2.11	2.05	1.93	1.97	2.01
การแปรรูปสินค้าเกษตรอย่างง่าย	3.91	3.83	3.42	4.59	4.61	1.74	1.55	1.65	1.82	2.07
รวมภาคปฐมภูมิ	64.17	67.49	57.14	58.04	56.75	33.19	33.96	30.14	29.22	29.89
เหมืองแร่และย่อยหิน	0.82	0.88	0.71	0.70	0.62	0.07	0.07	0.09	0.11	0.06
อุตสาหกรรม	0.57	0.60	0.67	0.75	0.75	10.05	10.14	11.48	12.01	12.43
การก่อสร้าง	2.05	1.65	1.70	2.05	2.06	6.88	8.62	11.07	7.16	4.30
การไฟฟ้าและการประปา	1.37	1.59	1.57	1.67	1.95	1.48	1.31	1.47	1.75	2.01
รวมภาคทุติยภูมิ	4.81	4.72	4.65	5.17	5.38	18.48	20.14	24.11	21.03	18.8
การคมนาคมและขนส่ง	4.89	4.98	5.55	5.81	6.17	3.01	3.18	5.09	6.17	5.93
การค้าส่งและค้าปลีก	4.89	4.56	4.78	5.28	5.39	13.81	12.05	11.69	11.75	9.74
การธนาคาร ประกันภัย และธุรกิจอสังหาริมทรัพย์	1.56	1.49	1.59	1.96	2.09	2.48	3.20	4.32	5.45	5.83
ที่อยู่อาศัย	4.52	4.47	4.33	4.50	4.29	7.30	6.03	6.02	6.64	7.63
การบริหารราชการและป้องกันประเทศ	2.12	2.10	2.17	2.83	2.90	3.94	5.52	5.24	5.91	6.72
การบริการ	13.03	12.24	12.91	16.43	17.04	17.81	15.90	13.39	13.85	15.48
รวมภาคตติยภูมิ	31.01	29.84	31.33	36.81	37.88	48.35	45.88	45.75	49.77	51.33
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

ที่มา : คำนวณโดยบริษัท เจตะ จำกัด (ก่อนตั้งเป็นจังหวัด)

: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (หลังตั้งเป็นจังหวัด)

จากตาราง 5.2 ก่อนที่จะตั้งจังหวัด สาขาเกษตรกรรมมีสัดส่วนมากเป็นอันดับที่ 1 รองลงมาได้แก่ สาขาการบริการ สาขาการค้าส่งและค้าปลีก สาขาการคมนาคมขนส่งและที่อยู่อาศัยมีสัดส่วนเป็นอันดับที่ 3,4 และ 5 และสาขาที่มีสัดส่วนของมูลค่าผลิตภัณฑ์เป็นอันดับสุดท้ายได้แก่ สาขาอุตสาหกรรม ภายหลังจากที่ตั้งจังหวัดแล้วสาขาที่มีสัดส่วนมากเป็นอันดับที่ 1 ได้แก่ สาขาเกษตรกรรม อันดับต่อมาคือ สาขาการบริการ อันดับที่ 3,4 และ 5 คือสาขาอุตสาหกรรม สาขาการค้าส่งและค้าปลีก และการก่อสร้าง ส่วนสาขาที่มีสัดส่วนเป็นอันดับสุดท้ายคือ สาขาการไฟฟ้าและการประปา เนื่องจากข้อมูลมีฐานการจับเก็บที่ต่างกันจึงไม่สามารถเปรียบเทียบกันได้ระหว่างก่อนและหลังการตั้งเป็นจังหวัด แต่จากสัดส่วนเปรียบเทียบในระหว่างฐานข้อมูลเดียวกัน สามารถอธิบายได้ว่า สาขาเกษตรกรรมเป็นสาขาการผลิตหลักของจ.หนองบัวลำภู

ตารางที่ 5.3 มูลค่าและอัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าผลิตภัณฑ์ของจ.หนองบัวลำภู

ประเภท	มูลค่าของผลิตภัณฑ์ก่อนตั้งเป็นจังหวัด (หน่วย : พันบาท)					มูลค่าของผลิตภัณฑ์หลังตั้งเป็นจังหวัด (หน่วย : พันบาท)					อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	
	2532	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	2540	2541	ก่อนตั้ง จังหวัด	หลังตั้ง จังหวัด
	กสิกรรม	1,470	1,611	1,491	1,379	1,549	1,077	1,406	1,303	1,193	1,071	1.35
ปศุสัตว์	375	324	326	424	390	182	210	167	153	143	0.99	-5.36
ประมง	12	13	16	15	15	3	7	10	11	18	5.76	125.00
ป่าไม้	0	0	0	0	0	4	17	19	10	17	-	72.71
บริการทางการเกษตร	98	95	10	103	106	91	111	109	106	97	2.14	1.45
การแปรรูปสินค้าเกษตรอย่างง่าย	127	128	123	165	182	75	84	93	98	100	10.87	8.21
รวมภาคปศุกรรม	2,082	2,172	2,054	2,086	2,242	1,433	1,835	1,701	1,572	1,446	1.93	0.22
เหมืองแร่และย่อยหิน	27	30	26	25	25	3	4	5	6	3	-1.91	0.00
อุตสาหกรรม	19	20	24	27	30	434	548	648	646	601	15.01	9.64
การก่อสร้าง	66	55	61	74	81	297	466	625	385	208	5.59	-7.49
การไฟฟ้าและการประปา	44	53	56	60	77	64	71	83	94	97	18.23	13.24
รวมภาคหัตถกรรม	156	158	167	186	213	798	1,089	1,361	1,131	909	36.92	15.39
การคมนาคมและขนส่ง	159	167	200	209	244	130	172	287	332	287	13.39	30.22
การค้าส่งและค้าปลีก	159	153	172	190	213	596	651	660	632	471	8.52	-5.24
การธนาคาร ประกันภัย และธุรกิจ อสังหาริมทรัพย์	51	50	57	70	83	107	173	244	293	282	15.85	40.66
ที่อยู่อาศัย	147	149	156	162	169	315	326	340	357	369	3.88	4.29
การบริหารราชการและป้องกัน ประเทศ	69	70	78	102	114	170	298	296	318	325	16.60	22.79
การบริการ	423	410	464	590	673	769	859	756	745	749	14.82	-0.65
รวมภาคหัตถกรรม	1,008	999	1,127	1,323	1,496	2,087	2,479	2,583	2,677	2,483	73.06	92.07
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	3,244	3,347	3,594	3,594	3,951	4,317	5,403	5,644	5,379	4,837	5.45	3.01

จากตาราง 5.3 ข้อมูลผลิตภัณฑ์จังหวัดระหว่างก่อนและหลังตั้งเป็นจังหวัดไม่สามารถเปรียบเทียบกันได้ เนื่องจากมีฐานข้อมูลต่างกัน ดังนั้นจึงจะพิจารณาความเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วง โดยไม่นำมาเปรียบเทียบกันระหว่างก่อนและหลังการตั้งจังหวัด การเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมในพื้นที่ศึกษาในช่วงก่อนการตั้งเป็นจังหวัดจากการศึกษาอัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด มีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยร้อยละ 5.45ต่อปี และมีเพียงสาขาเหมืองแร่และย่อยหินเท่านั้นที่มีการเปลี่ยนแปลงลดลง ในขณะที่สาขาการผลิตอื่น ๆ มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังต่อไปนี้ สาขาการไฟฟ้าและการประปา สาขาการบริหารราชการและป้องกันประเทศ สาขาการ

ธนาคาร ประกันภัยและธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ สาขาอุตสาหกรรม สาขาการบริการ สาขาการคมนาคมและขนส่ง สาขาการค้าส่งและค้าปลีก สาขาการก่อสร้าง สาขาที่อยู่อาศัย และสาขาเกษตรกรรม ตามลำดับ ภายหลังตั้งเป็นจังหวัดอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยของมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดระหว่าง พ.ศ.2537 – 2541 มีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยร้อยละ 3.01ต่อปี สาขาที่มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ สาขาการธนาคาร ประกันภัยและธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ สาขาการคมนาคมขนส่ง สาขาการบริหารราชการและป้องกันประเทศ สาขาการไฟฟ้าและการประปา สาขาอุตสาหกรรม สาขาที่อยู่อาศัย และสาขาเกษตรกรรม ซึ่งสาขาย่อยของภาคเกษตรกรรมอื่นได้แก่ สาขาการประมงและการป่าไม้ นั้นมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นมาก ส่วนสาขาการแปรรูปสินค้าเกษตรและสาขาการบริการทางการเกษตรเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย และสาขาสีกรรมและปศุสัตว์นั้นลดลง สาขาที่มีการเปลี่ยนแปลงลดลงจากมากไปหาน้อยคือ สาขาการก่อสร้าง สาขาการค้าส่งและค้าปลีก และสาขาการบริการ

เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงแต่ละปีของภาคการผลิตทั้ง 3 ภาคพบว่า ช่วงก่อนตั้งเป็นจังหวัดภาคปฐมนุญมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่ภาคหัตถกรรมและตติยกรรมก็เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ภายหลังจากตั้งเป็นจังหวัด ภาคปฐมนุญมีการเปลี่ยนแปลงลดลงอย่างต่อเนื่อง ส่วนภาคหัตถกรรมเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจนถึง พ.ศ. 2539 หลังจากนั้นเปลี่ยนแปลงลดลงอย่างต่อเนื่อง ภาคตติยกรรมมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจนถึง พ.ศ. 2540 หลังจากนั้นเปลี่ยนแปลงลดลง เนื่องจากประเทศประสบปัญหาเศรษฐกิจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาคการผลิตเกือบทั้งหมดของจังหวัดหนองบัวลำภูทำให้มีมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดที่ลดลง แต่ภายหลังจากนั้นก็ยังมีบางสาขาที่เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นมาแต่ก็เพียงเล็กน้อย

5.1.2.2 เกษตรกรรม

ตาราง 5.4 อัตราการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ถือครองเพื่อการเกษตรแต่ละประเภทในพื้นที่ศึกษา เปรียบเทียบก่อนและหลังตั้งเป็นจังหวัด (หน่วย : ไร่ยล)

อำเภอ	รวม		พื้นที่ทำนา		พื้นที่ปลูกพืชไร่		พื้นที่ปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้น		พื้นที่ปลูกพืชผักและไม้ดอก	
	ก่อนตั้งจังหวัด	หลังตั้งจังหวัด	ก่อนตั้งจังหวัด	หลังตั้งจังหวัด	ก่อนตั้งจังหวัด	หลังตั้งจังหวัด	ก่อนตั้งจังหวัด	หลังตั้งจังหวัด	ก่อนตั้งจังหวัด	หลังตั้งจังหวัด
เมืองหนองบัวลำภู	-11.40	2.35	-3.74	6.91	-7.09	-9.26	-32.45	581.52	- 28.80	150.49
นากลาง	-9.09	6.80	0.89	0.19	-22.82	34.13	-27.89	247.09	- 24.22	48.30
โนนสัง	40.25	-9.11	31.53	-7.43	109.97	-13.01	-31.86	309.97	29.00	-12.22
ศรีบุญเรือง	-12.39	8.32	-9.82	27.39	3.59	-9.63	-29.60	446.96	2.50	-8.29
สุวรรณคูหา	23.01	-7.69	53.68	-10.61	-19.79	16.62	-28.33	216.76	- 4.95	6.63
รวม	-0.43	-1.32	1.03	-0.96	-10.78	1.49	-30.88	332.19	- 17.38	22.53

ที่มา : การคำนวณ โดยฐานข้อมูลจากสำนักงานเกษตรจังหวัดหนองบัวลำภู

จากตาราง 5.4 พื้นที่เกษตรของจังหวัดหนองบัวลำภูช่วงก่อนที่จะมีการตั้งจังหวัดถึงปีแรกของการตั้งจังหวัดมีการเปลี่ยนแปลงลดลง ภายหลังจากตั้งจังหวัดแล้วก็เช่นเดียวกัน จะต่างกันเพียงว่าก่อนตั้งจังหวัดนั้น อำเภอโนนสังและอำเภอสวรรณคูหาเป็นอำเภอที่มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นแต่ภายหลังจากตั้งจังหวัดกลับเป็น 2 อำเภอที่มีการเปลี่ยนแปลงลดลง เมื่อพิจารณาแต่ละประเภทของพื้นที่เกษตรกรรมพบว่า มีเพียงพื้นที่ทำนาเท่านั้นที่มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นในช่วงก่อนตั้งจังหวัดแต่ภายหลังจากที่ตั้งจังหวัดแล้วกลับมีการเปลี่ยนแปลงลดลง ในอัตราร้อยละ 1.03ต่อปี และร้อยละ -0.96ต่อปี ตามลำดับ ในขณะที่พื้นที่ทำการเกษตรอื่น ๆ มีลักษณะกลับกัน คือ ก่อนตั้งจังหวัดมีการเปลี่ยนแปลงลดลงแต่ภายหลังจากตั้งจังหวัดแล้วมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น โดยพื้นที่ปลูกพืชไร่มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 1.49ต่อปี พื้นที่ปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้นมีอัตราการเปลี่ยนแปลงร้อยละ 332.19ต่อปี และพื้นที่ปลูกพืชผักและไม้ดอกมีการเปลี่ยนแปลงอัตราร้อยละ 22.53ต่อปี แต่ช่วงก่อนตั้งจังหวัดที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงลดลงอยู่ระหว่าง ร้อยละ -10 ถึงร้อยละ -30 เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่เพาะปลูกแต่ละประเภทเป็นรายอำเภอส่วนใหญ่จะมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่กลับกันคือ ถ้าช่วงก่อนตั้งจังหวัดมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น หลังจากตั้งเป็นจังหวัดแล้วจะมีการเปลี่ยนแปลงลดลง พื้นที่ปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้นนั้นก่อนตั้งเป็นจังหวัดมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยลดลงทุกอำเภอ แต่เมื่อตั้งเป็นจังหวัดแล้วมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยเพิ่มขึ้นทุกอำเภอเช่นกัน พื้นที่ปลูกพืชไร่ในอำเภอเมืองหนองบัวลำภูมีการเปลี่ยนแปลงลดลงโดยตลอด

ตาราง 5.5 อัตราการเปลี่ยนแปลงของจำนวนปศุสัตว์ในพื้นที่ศึกษาเปรียบเทียบก่อนและหลังตั้งจังหวัด

อำเภอ	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	
	ก่อนตั้งเป็นจังหวัด	หลังตั้งเป็นจังหวัด
เมืองหนองบัวลำภู	1.90	-4.59
นากลาง	32.98	9.13
โนนสัง	-1.14	29.18
ศรีบุญเรือง	24.91	12.55
สุวรรณคูหา	-18.80	7.16
รวม	6.81	6.56

ที่มา : การคำนวณจากฐานข้อมูล สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดหนองบัวลำภู

จากตาราง 5.5 การทำปศุสัตว์ในพื้นที่ที่มีการเติบโตเพิ่มขึ้น โดยในช่วงก่อนตั้งจังหวัดระหว่าง พ.ศ. 2534-2536 นั้นมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยร้อยละ 6.81ต่อปี อำเภอที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดคือ อำเภอนากลางและอำเภอศรีบุญเรือง ตามลำดับ อำเภอเมืองหนองบัวลำภูมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยเพียงร้อยละ 1.90ต่อปี ในขณะที่อำเภอสุวรรณคูหาและอำเภอโนนสัง มีการเปลี่ยนแปลงลดลง ภายหลังจากที่ตั้งจังหวัดแล้ว ระหว่าง พ.ศ. 2539-2543 การทำปศุสัตว์ของจังหวัดก็มีการ

เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นไม่ต่างจากก่อนตั้งจังหวัดนักคือร้อยละ 6.56ต่อปี มีเพียงอำเภอเมืองหนองบัวลำภูที่มีการเปลี่ยนแปลงลดลง ในขณะที่อำเภออื่น ๆ มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น อำเภอโนนสังมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นมากที่สุด รองลงมาคือ อำเภอศรีบุญเรือง อำเภอนากลาง และอำเภอสุวรรณคูหา ตามลำดับ

การเพาะปลูกของจังหวัดหนองบัวลำภูโดยส่วนใหญ่เติบโตลดลงแต่ก็ไม่มากนัก และแต่เดิมจะเน้นที่การทำนามากกว่าการเพาะปลูกประเภทอื่น แต่เมื่อตั้งเป็นจังหวัดแล้วมีการขยายการเพาะปลูกประเภทอื่น ๆ มากขึ้น แต่การทำปศุสัตว์มีการเติบโตขึ้นโดยตลอด ถึงอย่างไรเกษตรกรรมก็ยังเป็นโครงสร้างเศรษฐกิจหลักของจังหวัดหนองบัวลำภูอยู่

5.1.2.3 พาณิชยกรรม

ตาราง 5.6 อัตราการเปลี่ยนแปลงของกิจการพาณิชยกรรมในพื้นที่ศึกษา เปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังตั้งเป็นจังหวัด

ประเภท	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	
	ก่อนตั้งเป็นจังหวัด	หลังตั้งเป็นจังหวัด
ทะเบียนพาณิชย์	33.33	33.02
นิติบุคคล	32.50	24.05
บริษัทจำกัด	20.31	11.11
ห้างหุ้นส่วนจำกัด	108.33	30.51
ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล	0.00	0.00
รวม	32.89	32.41

ที่มา : สำนักงานพาณิชย์จังหวัดหนองบัวลำภู

ที่ว่าการอำเภอเมือง,นากลาง,ศรีบุญเรือง,โนนสัง และสุวรรณคูหา

จากตาราง 5.6 แสดงการประกอบกิจการพาณิชยกรรมของจังหวัดหนองบัวลำภู ทั้งช่วงก่อนและหลังตั้งเป็นจังหวัดมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น แต่ช่วงก่อนที่จะมีการตั้งจังหวัดนั้นมียอดการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยที่สูงกว่าหลังจากตั้งเป็นจังหวัดแต่ก็อยู่ในอัตราที่ไม่สูงกว่ากันนักคือร้อยละ 32.89 และร้อยละ 32.41 ตามลำดับ ก่อนที่จะมีการตั้งเป็นจังหวัดกิจการที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ กิจการประเภทห้างหุ้นส่วนจำกัด ซึ่งมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยสูงถึงร้อยละ 108.33ต่อปี ต่ำที่สุดคือกิจการประเภทบริษัทจำกัด ร้อยละ 20.31ต่อปี ในขณะที่ภายหลังจากตั้งเป็นจังหวัดกิจการประเภทร้านค้าขนาดย่อยที่จดทะเบียนพาณิชย์มีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ร้อยละ 33.02ต่อปี และต่ำที่สุดคือ บริษัทจำกัดเช่นกัน มีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยร้อยละ 11.11ต่อปี ในขณะที่ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลเป็นประเภทเดียวที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ เลยทั้งช่วงก่อนและหลังตั้งเป็นจังหวัด

5.1.2.4 อุตสาหกรรม

จากตาราง 5.7 แสดงรายละเอียดของการประกอบการอุตสาหกรรมทั้งก่อนและหลังตั้งเป็นจังหวัดพบว่า อัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยของสถานประกอบการในช่วงก่อนตั้งจังหวัดมีการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยลดลงร้อยละ -121.25ต่อปี เช่นเดียวกับจำนวนเงินทุนที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยลดลงร้อยละ -0.36ต่อปี ในขณะที่จำนวนแรงงานมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น แต่ก็มีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยต่อปีร้อยละ 1.84 เท่านั้น ในขณะที่ภายหลังจากที่ตั้งเป็นจังหวัดแล้วการประกอบการอุตสาหกรรมมีการเจริญเติบโตมากขึ้นทั้งสถานประกอบการที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยต่อปี ร้อยละ 5.38 เงินลงทุน มีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยต่อปีร้อยละ 44.83 และแรงงาน มีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยต่อปีร้อยละ 20.66 จะเห็นได้ว่าเงินลงทุนมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยต่อปีมากที่สุด และอำเภอที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดคืออำเภอศรีบุญเรือง ก่อนที่จะจัดตั้งจังหวัดนั้น อำเภอเมืองหนองบัวลำภู อำเภอนากลาง และอำเภอศรีบุญเรืองมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยของสถานประกอบการลดลง แต่อัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยของเงินลงทุนนั้นมีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่ลดลง 2 อำเภอคือ อำเภอโนนสังและอำเภอศรีบุญเรือง สำหรับจำนวนแรงงานมีเพียงอำเภอศรีบุญเรืองอำเภอเดียวที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงลดลง ขณะที่หลังจากที่ตั้งเป็นจังหวัดแล้ว จำนวนสถานประกอบการมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นทุกอำเภอยกเว้นอำเภอโนนสังที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง อัตราการเปลี่ยนแปลงของเงินลงทุนในอำเภอโนนสังลดลงในขณะที่อำเภออื่น ๆ มีอัตราการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น จำนวนแรงงานมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยเพิ่มขึ้นทุกอำเภอแต่จะมีอัตราที่ไม่สูงมากนักคือไม่เกินร้อยละ 10 มีเพียงอำเภอศรีบุญเรืองที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยร้อยละ 83.15ต่อปี จะเห็นได้ว่าภายหลังจากที่ตั้งเป็นจังหวัดการประกอบการภาคอุตสาหกรรมมีการเจริญเติบโตขึ้นทุกอำเภอ แต่ส่วนใหญ่จะเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็กที่อาศัยเงินลงทุนและแรงงานไม่มาก จะมีเพียงอำเภอศรีบุญเรืองเท่านั้นที่มีอุตสาหกรรมผลิตเหวน ที่ต้องใช้เงินลงทุนจำนวนมากและอาศัยแรงงานหลายร้อยคน

ตาราง 5.7 อัตราการเปลี่ยนแปลงของ สถานประกอบการ เงินทุน และแรงงาน เป็นรายอำเภอ เปรียบเทียบก่อนและหลังตั้งจังหวัด

อำเภอ	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)					
	จำนวนสถานประกอบการ		จำนวนเงินทุน		จำนวนแรงงาน	
	ก่อนตั้งจังหวัด	หลังตั้งจังหวัด	ก่อนตั้งจังหวัด	หลังตั้งจังหวัด	ก่อนตั้งจังหวัด	หลังตั้งจังหวัด
หนองบัวลำภู	-23.75	1.86	5.59	20.31	1.60	7.76
นากลาง	-30.00	10.59	32.97	30.30	4.46	9.91
โนนสัง	1.25	0.00	-19.25	-3.43	3.10	8.72
ศรีบุญเรือง	-93.75	10.27	-1.41	240.01	-2.87	83.15
สุวรรณคูหา	1.25	1.85	7.10	9.86	8.78	3.89
รวม	-121.25	5.38	-0.36	44.83	1.84	20.66

ที่มา : การคำนวณ

5.1.2.5 การเงิน

ตาราง 5.8 อัตราการเปลี่ยนแปลงของจำนวนเงินฝาก และสินเชื่อ ในพื้นที่ศึกษาเปรียบเทียบกับก่อนและหลังตั้งเป็นจังหวัด

ประเภท	อัตราการเปลี่ยนแปลง(ร้อยละ)	
	ก่อนตั้งเป็นจังหวัด	หลังตั้งเป็นจังหวัด
เงินฝาก		
เงินฝากกระแสรายวัน	-6.49	6.91
เงินฝากประจำ	16.06	10.76
เงินฝากออมทรัพย์	34.53	17.62
อื่น ๆ	0.00	-9.26
รวมยอด	21.94	14.06
สินเชื่อ		
เงินเบิกเกินบัญชี	29.54	0.71
เงินให้กู้ยืม	-19.58	6.27
ตัวเงิน	-3.51	-2.23
รวมยอด	27.77	3.68

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จากตาราง 5.8 ปริมาณเงินฝากของพื้นที่ก่อนที่จะตั้งเป็นจังหวัดโดยภาพรวมมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น จะมีเพียงปริมาณเงินฝากกระแสรายวันเท่านั้นที่เปลี่ยนแปลงลดลง ภายหลังจากที่ตั้งจังหวัดแล้วก็เช่นกัน แต่ปริมาณเงินฝากที่มีการเจริญเปลี่ยนแปลงลดลง เป็นประเภทอื่น ๆ อัตราการเปลี่ยนแปลงของปริมาณเงินฝากทุกประเภทก่อนตั้งเป็นจังหวัดมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยสูงกว่าภายหลังจากที่ตั้งเป็นจังหวัด ในส่วนของสินเชื่อก็เช่นกันโดยภาพรวมแล้วการให้สินเชื่อมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นทั้งก่อนที่จะตั้งเป็นจังหวัดและหลังจากตั้งเป็นจังหวัดแล้ว แต่ช่วงก่อนตั้งเป็นจังหวัดจะมีอัตราการเปลี่ยนแปลงของการให้สินเชื่อมากกว่าหลังจากตั้งจังหวัด แต่ปริมาณเงินฝากและปริมาณสินเชื่อหลังจากตั้งเป็นจังหวัดแล้วมีปริมาณสูงกว่าก่อนตั้งเป็นจังหวัดมาก โดยเฉพาะสินเชื่อเงินฝากประจำและเงินฝากออมทรัพย์ เนื่องจากภายหลังตั้งเป็นจังหวัดมีการขยายการลงทุนมากจึงมีการเติบโตของการให้สินเชื่อ แต่ไม่นานประเทศก็ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจทำให้นักลงทุนทั้งหลายขาดความเชื่อมั่นจึงนิยมที่ฝากเงินไว้กับธนาคารมากกว่า การลงทุนชะลอตัวลงเป็นผลให้อัตราการเปลี่ยนแปลงของการให้สินเชื่อและเงินฝากลดลง

5.1.2.6 ภาษี

ตาราง 5.9 อัตราการเปลี่ยนแปลงของการจัดเก็บภาษีในพื้นที่ศึกษา จำแนกเป็นรายอำเภอ
เปรียบเทียบก่อนและหลังตั้งจังหวัด

อำเภอ	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	
	ก่อนตั้งเป็นจังหวัด	หลังตั้งเป็นจังหวัด
เมืองหนองบัวลำภู	20.15	13.64
นากลาง	24.05	11.62
โนนสัง	-2.02	20.86
ศรีบุญเรือง	-3.62	3.25
สุวรรณคูหา	32.19	14.59
รวม	15.52	11.66

ที่มา : สำนักงานสรรพากรจังหวัดอุดรธานี

จากตาราง 5.9 การจัดเก็บภาษีของพื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นทั้งก่อนการตั้งเป็นจังหวัดและหลังจากที่ตั้งเป็นจังหวัด โดยก่อนการตั้งจังหวัดมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยต่อปีสูงกว่าหลังจากตั้งจังหวัดคือ ร้อยละ 15.52 และร้อยละ 11.66 จะมีเพียงอำเภอโนนสังและอำเภอ ศรีบุญเรืองในช่วงก่อนตั้งจังหวัดมีการเปลี่ยนแปลงลดลง ส่วนอำเภอที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงสูงสุดในช่วงก่อนตั้งจังหวัด ได้แก่ อำเภอสุวรรณคูหา ร้อยละ 32.19ต่อปี รองลงมาคือ อำเภอนากลาง ร้อยละ 24.05ต่อปี และอำเภอเมืองหนองบัวลำภู ร้อยละ 20.15ต่อปี ช่วงหลังจากที่ตั้งเป็นจังหวัด อำเภอโนนสัง เป็นอำเภอที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยต่อปีมากที่สุดคือ ร้อยละ 20.86ต่อปี รองลงมาได้แก่ อำเภอสุวรรณคูหา ร้อยละ 14.59ต่อปี อำเภอเมืองหนองบัวลำภูร้อยละ13.64ต่อปี อำเภอนากลาง ร้อยละ 11.62ต่อปี และอำเภอศรีบุญเรือง ร้อยละ 3.25ต่อปี ตามลำดับ

5.1.3 บริการสังคม

5.1.3.1 การศึกษา

ตาราง 5.10 อัตราการเปลี่ยนแปลงของจำนวนโรงเรียน ครู และนักเรียน ในพื้นที่ศึกษา
เปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังตั้งเป็นจังหวัด

สังกัด	โรงเรียน		ครู		นักเรียน	
	ก่อนตั้ง	หลังตั้ง	ก่อนตั้ง	หลังตั้ง	ก่อนตั้ง	หลังตั้ง
กรมสามัญศึกษา	4.08	7.14	0.00	5.40	9.15	5.62
สนง.คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ	-0.16	-0.47	-0.52	1.07	1.53	0.31
สนง.คณะกรรมการการศึกษาเอกชน	0.00	20.53	8.01	20.00	9.94	16.86
กรมการศาสนา	0.00	2.66	0.00	5.22	0.00	12.73
รวม	0.44	0.14	-0.20	1.88	6.00	1.49

ที่มา : คำนวณจากฐานข้อมูลสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

ตาราง 5.11 อัตราการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษา อาจารย์ และนักศึกษา ระดับอาชีวศึกษา จ.หนองบัวลำภู
ระหว่าง พ.ศ. 2537-2543

สังกัด	อัตราการเปลี่ยนแปลง พ.ศ.2537-2543		
	โรงเรียน	อาจารย์	นักศึกษา
กรมอาชีวศึกษา	18.92	68.93	38.45
สนง.คณะกรรมการการศึกษาเอกชน	41.42	58.11	210.28
รวม	41.42	87.76	47.78

ที่มา : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดหนองบัวลำภู

จากตาราง 5.11 การให้บริการทางการศึกษาของโรงเรียนในพื้นที่ช่วงก่อนตั้งจังหวัดระหว่าง พ.ศ. 2534-2536 มีการเติบโตขึ้น โดยโรงเรียนที่มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นได้แก่ โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา แต่โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีการเปลี่ยนแปลงลดลง และโรงเรียนเอกชนไม่มีการเปลี่ยนแปลง แต่จำนวนครูของกรมสามัญศึกษาไม่มีการเปลี่ยนแปลงครูของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีการเปลี่ยนแปลงลดลง แต่ครูโรงเรียนเอกชนมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น จำนวนนักเรียนของโรงเรียนทุกสังกัดมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น นักเรียนโรงเรียนเอกชนมีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด อันดับต่อมาคือ นักเรียนของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา และสุดท้ายคือ นักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ หลังจากที่ตั้งเป็นจังหวัดแล้วจำนวนโรงเรียนมีการเติบโตขึ้น ที่มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นมากที่สุดคือ โรงเรียนเอกชน ส่วนโรงเรียนกรมสามัญศึกษามีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นแต่ในอัตราที่ไม่มาก ส่วนโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีการเปลี่ยนแปลงลดลง จำนวนครูทุกสังกัดมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น จำนวนนักเรียนก็เช่นเดียวกัน แต่ช่วงก่อนตั้งจังหวัดนั้นมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงกว่าหลังจากที่ตั้งเป็นจังหวัดแล้ว แต่ภายหลังตั้งเป็นจังหวัดแล้วมีความหลากหลายของบริการทางการศึกษามากกว่าก่อนตั้งเป็นจังหวัด เนื่องจากมีบริการทางการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้นมา ทั้งที่เป็นการให้บริการของภาครัฐและการลงทุนโดยภาคเอกชน จำนวนสถาบันและจำนวนนักศึกษาของสถาบัน อาชีวศึกษาเอกชนมีการเปลี่ยนแปลงมากกว่าของภาครัฐ แต่จำนวนอาจารย์ของรัฐจะมีการเปลี่ยนแปลงมากกว่า

สถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาเริ่มเปิดดำเนินการแห่งแรกในปี 2539 ที่อำเภอเมืองหนองบัวลำภู และมีการเติบโตขึ้นโดย พ.ศ. 2541 เพิ่มเป็น 3 แห่ง เป็นการลงทุนโดยเอกชน 1 แห่ง และเพิ่มเป็น 4 แห่ง ในปี 2543 เป็นการดำเนินการโดยภาครัฐและเอกชนอย่างละ 2 แห่ง จำนวนอาจารย์และนักศึกษาก็มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นโดยตลอดจำนวนสถานศึกษามีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยร้อยละ 41.42 ต่อปี จำนวนอาจารย์มีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยร้อยละ 87.76 ต่อปี และจำนวนนักศึกษามีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยร้อยละ 47.78 ต่อปี เมื่อพิจารณาระหว่าง สถานศึกษาของภาครัฐและเอกชนพบว่า จำนวนสถานศึกษาและนักศึกษาของภาคเอกชนมีอัตราการเปลี่ยนแปลงสูงกว่าของรัฐแต่จำนวนอาจารย์ของภาครัฐมีการเปลี่ยนแปลงมากกว่าภาคเอกชน แสดงว่าศักยภาพของพื้นที่สามารถดึงดูดการลงทุนของ

เอกชนได้มากขึ้น แต่ศักยภาพในการพัฒนาบุคลากรของภาครัฐยังมีความสามารถมากกว่าส่วนสถาบันที่ทำการสอนในระดับอาชีวศึกษานั้นมีเพียง 2 อำเภอ คือ อำเภอเมืองหนองบัวลำภู และอำเภอศรีบุญเรือง ซึ่งอำเภอเมืองหนองบัวลำภูจะมีการเติบโตมากกว่าเนื่องจากภายหลังตั้งเป็นจังหวัดแล้วมีสถาบันอาชีวศึกษาของภาครัฐตั้งขึ้นมา 1 แห่ง หลังจากนั้นก็มีสถาบันที่เปิดสอนระดับอาชีวศึกษาของเอกชนตั้งเพิ่มขึ้นอีก 2 แห่ง ในขณะที่อำเภอศรีบุญเรืองมีเพียงสถาบันของรัฐ 1 แห่งเท่านั้น

5.1.3.2 สาธารณสุข

จากตาราง 5.12 การให้บริการสาธารณสุขในพื้นที่ศึกษาในส่วนของจำนวนโรงพยาบาลทั้งของรัฐและเอกชนทั้งช่วงก่อนที่จะตั้งจังหวัดจนถึงภายหลังจากที่ตั้งเป็นจังหวัดแล้วไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ จะมีเพียงจำนวนเตียงของโรงพยาบาลอำเภอหนองบัวลำภูที่กลายเป็นโรงพยาบาลประจำจังหวัดเท่านั้นที่มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น จำนวนแพทย์มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นโดยช่วงก่อนที่จะตั้งจังหวัดมีอัตราการเปลี่ยนแปลงมากกว่าหลังจากที่ตั้งเป็นจังหวัดแล้ว ช่วงก่อนที่จะตั้งจังหวัดนั้นจำนวนแพทย์ของอำเภอหนองบัวลำภูและอำเภอสวรรคภูมามีอัตราการเปลี่ยนแปลงสูงสุด ทุกอำเภอมีการเปลี่ยนแปลงยกเว้นอำเภอนากลาง ในขณะที่เมื่อตั้งเป็นจังหวัดแล้วอำเภอนากลางก็ยังคงไม่มีการเปลี่ยนแปลง อำเภอที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยของจำนวนแพทย์มากที่สุด คือ อำเภอเมืองหนองบัวลำภู อันดับต่อมาคือ อำเภอโนนสัง แต่อำเภอศรีบุญเรืองและอำเภอสวรรคภูมามีการเปลี่ยนแปลงลดลง จำนวนทันตแพทย์ช่วงก่อนตั้งจังหวัดมีเพียงอำเภอหนองบัวลำภูเท่านั้นที่มีการเปลี่ยนแปลงเมื่อตั้งเป็นจังหวัดแล้วมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นทุกอำเภอ จำนวนเภสัชกรช่วงก่อนตั้งจังหวัดไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ แต่ภายหลังจากที่ตั้งเป็นจังหวัดแล้วมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นทุกอำเภอและอำเภอเมืองหนองบัวลำภูเป็นอำเภอที่มีอัตราการเจริญเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยมากที่สุดในขณะที่อำเภออื่น ๆ มีอัตราการเปลี่ยนแปลงเท่ากัน จำนวนพยาบาลทั้งก่อนและหลังตั้งจังหวัดโดยภาพรวมมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นในอัตราที่ใกล้เคียงกัน ช่วงก่อนตั้งจังหวัดอำเภอสวรรคภูมามีอัตราการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด เมื่อตั้งเป็นจังหวัดแล้วอำเภอเมืองหนองบัวลำภูมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยต่อปีของจำนวนพยาบาลสูงที่สุดในจังหวัด

โดยสรุปแล้วอำเภอเมืองหนองบัวลำภูเป็นอำเภอที่มีการเติบโตของการให้บริการสาธารณสุขสูงที่สุดเนื่องจากเมื่อตั้งเป็นจังหวัด ได้ยกระดับของการให้บริการขึ้นเป็นศูนย์กลางการให้บริการสาธารณสุขระดับจังหวัด

ตาราง 5.12 อัตราการเปลี่ยนแปลงของโรงพยาบาล และเตียง จำนวนภาครัฐและเอกชน เป็นรายอำเภอ ในพื้นที่ศึกษา เปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังตั้งเป็นจังหวัด

อำเภอ	โรงพยาบาล						เตียง					
	รัฐ		เอกชน		รัฐ		เอกชน		รัฐ		เอกชน	
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง
เมืองหนองบัวลำภู	0.00	0.00	0.00	0.00	233.33	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
นากลาง	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
โนนสัง	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ศรีบุญเรือง	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
สุวรรณคูหา	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
รวม	0.00	0.00	0.00	0.00	77.78	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00

ที่มา : การคำนวณ

ตาราง 5.13 อัตราการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรทางการแพทย์จำนวนภาครัฐและเอกชน เป็นรายอำเภอ ในพื้นที่ศึกษา เปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังตั้งเป็นจังหวัด

อำเภอ	แพทย์				ทันตแพทย์				เภสัชกร				พยาบาล			
	รัฐ		เอกชน		รัฐ		เอกชน		รัฐ		เอกชน		รัฐ		เอกชน	
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง
เมืองหนองบัวลำภู	100.00	16.86	0.00	0.00	100.00	7.14	0.00	0.00	0.00	23.73	0.00	0.00	6.52	22.28	0.00	0.00
นากลาง	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	12.51	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	4.00	10.59	0.00	0.00
โนนสัง	50.00	9.07	0.00	0.00	0.00	20.53	0.00	0.00	0.00	12.51	0.00	0.00	4.17	8.77	0.00	0.00
ศรีบุญเรือง	66.67	-3.72	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	12.51	0.00	0.00	21.43	-3.25	0.00	0.00
สุวรรณคูหา	100.00	-4.77	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	28.57	1.81	0.00	0.00
รวม	64.29	7.40	0.00	0.00	25.00	12.51	0.00	0.00	0.00	20.53	0.00	0.00	11.81	11.54	0.00	0.00

ที่มา : การคำนวณ

5.1.4 โครงสร้างพื้นฐาน

5.1.4.1 ไฟฟ้า

ตาราง 5.14 อัตราการเปลี่ยนแปลงของการใช้ไฟฟ้าในพื้นที่ศึกษา เปรียบเทียบก่อนและหลังตั้งเป็นจังหวัด

อำเภอ	อัตราการเปลี่ยนแปลง		
	2532-2536	2536-2539	2539-2543
เมืองหนองบัวลำภู	10.08	14.60	9.61
นากลาง	19.59	-2.60	13.53
โนนสัง	53.88	-16.70	43.42
ศรีบุญเรือง	15.05	6.56	9.30
สุวรรณคูหา	21.11	6.49	37.91
รวม	17.48	2.90	15.00

ที่มา : การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดหนองบัวลำภู

จากตาราง 5.14 การให้บริการไฟฟ้าของพื้นที่ในช่วงก่อนตั้งจังหวัดระหว่าง พ.ศ. 2532-2536 มีการเติบโตของปริมาณการใช้ไฟฟ้าโดยมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยต่อปี ร้อยละ 17.48 อำเภอที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยมากที่สุดคือ อำเภอโนนสัง และอำเภอที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ อำเภอเมืองหนองบัวลำภู และการเติบโตของการให้บริการไฟฟ้าช่วงก่อนตั้งจังหวัดจนถึงตั้งจังหวัดแล้ว ระหว่าง พ.ศ. 2536-2539 มีการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยในอัตราที่ต่ำกว่าก่อนตั้งเป็นจังหวัดคือ ร้อยละ 2.90ต่อปี โดยอำเภอนากลางและอำเภอโนนสังมีการเปลี่ยนแปลงลดลง อำเภอที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยสูงสุดคือ อำเภอเมืองหนองบัวลำภู คิดเป็นร้อยละ 14.60ต่อปี หลังจากนั้นระหว่าง พ.ศ. 2539-2543 มีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยสูงกว่าช่วงที่ตั้งเป็นจังหวัดใหม่ ๆ คือ ร้อยละ 15.00ต่อปี อำเภอที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงสูงสุดคือ อำเภอโนนสัง รองลงมาคือ อำเภอสุวรรณคูหา อำเภอนากลาง อำเภอเมืองหนองบัวลำภู และอำเภอศรีบุญเรืองตามลำดับ

5.1.4.2 ประปา

ตาราง 5.15 อัตราการเปลี่ยนแปลงของปริมาณน้ำประปาที่ผลิตได้ ปริมาณน้ำที่จำหน่ายแก่ผู้ใช้ และจำนวนผู้ใช้น้ำประปา เป็นรายอำเภอ เปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังตั้งเป็นจังหวัด

อำเภอ	น้ำที่ผลิตได้		ปริมาณที่จำหน่ายแก่ผู้ใช้		จำนวนผู้ใช้น้ำ	
	ก่อนตั้งจังหวัด	หลังตั้งจังหวัด	ก่อนตั้งจังหวัด	หลังตั้งจังหวัด	ก่อนตั้งจังหวัด	หลังตั้งจังหวัด
เมืองหนองบัวลำภู	57.39	32.70	40.05	9.25	58.55	6.78
นากลาง	12.82	6.79	18.62	-1.15	28.39	0.71
โนนสัง	-	11.94	-	18.25	-	-2.81
ศรีบุญเรือง	-6.60	28.55	-15.59	22.18	33.94	1.47
รวม	50.30	22.65	39.57	8.49	92.43	2.08

ที่มา : สำนักงานประปา เขต 7

จากตาราง 5.15 การให้บริการน้ำประปาของพื้นที่ก่อนที่จะตั้งเป็นจังหวัดนั้นสามารถให้บริการได้ 3 อำเภอ คือ อำเภอหนองบัวลำภู อำเภอนากลาง และอำเภอศรีบุญเรือง ภายหลังจากที่ได้ตั้งเป็นจังหวัดแล้ว พ.ศ. 2539 จึงสามารถให้บริการในอำเภอโนนสังได้อีกหนึ่งอำเภอ โดยภาพรวมแล้วช่วงก่อนที่จะตั้งจังหวัดจนถึงปีแรกที่มีการตั้งจังหวัดนั้นทั้งปริมาณน้ำที่ผลิตได้ ปริมาณน้ำที่จำหน่ายแก่ผู้ใช้ และจำนวนผู้ใช้น้ำมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยที่สูงกว่าช่วงที่ตั้งเป็นจังหวัดแล้ว โดยอำเภอเมืองหนองบัวลำภูเป็นอำเภอที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยที่สูงที่สุดทั้งปริมาณการผลิต ปริมาณที่จำหน่าย และจำนวนผู้ใช้น้ำ โดยมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นทุกปีทั้งช่วงก่อนตั้งจังหวัดและหลังตั้งเป็นจังหวัดแล้ว ในขณะที่อำเภออื่น ๆ มีการเปลี่ยนแปลงลดลงบ้าง มีเพียงปริมาณน้ำที่จำหน่ายเท่านั้นที่ภายหลังตั้งเป็นจังหวัดแล้ว อำเภอศรีบุญเรืองและอำเภอโนนสังมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยสูงกว่าอำเภอเมือง จะเห็นได้ว่าในช่วงของการเปลี่ยนแปลงระหว่างก่อนตั้งจังหวัดถึงช่วงที่ตั้งจังหวัดแรก นั้นมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยที่สูง เป็นเพราะเมื่อมีการตั้งจังหวัดได้มีการขยายการให้บริการสาธารณูปโภคเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วหลังจากนั้นจึงค่อย ๆ ขยายตัวทีละน้อยต่อ

5.1.4.3 โทรศัพท์

ตาราง 5.16 อัตราการเปลี่ยนแปลงของจำนวนเลขหมายโทรศัพท์ในพื้นที่ศึกษาเปรียบเทียบกับระหว่างก่อนและหลังตั้งจังหวัด

อำเภอ	อัตราการเปลี่ยนแปลง	
	ก่อนตั้งเป็นจังหวัด	หลังตั้งเป็นจังหวัด
เมืองหนองบัวลำภู	20.39	10.84
นากลาง	57.75	8.35
โนนสัง	31.63	19.58
ศรีบุญเรือง	32.81	26.37
สุวรรณคูหา	463.64	23.01
รวม	34.32	14.44

ที่มา : องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย

จากตาราง 5.16 การให้บริการโทรศัพท์ของพื้นที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงของการให้บริการเพิ่มขึ้นทั้งช่วงก่อนตั้งจังหวัดและหลังจากตั้งจังหวัด โดยช่วงก่อนตั้งจังหวัดถึงปีแรกของการตั้งจังหวัดนั้นมีอัตราการเปลี่ยนแปลงของการให้บริการที่มากกว่าช่วงที่ตั้งเป็นจังหวัดแล้วคือ ร้อยละ 34.32 ต่อปี และร้อยละ 14.44 ต่อปี โดยอำเภอที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดก่อนที่จะตั้งเป็นจังหวัดนั้นคือ อำเภอสุวรรณคูหา ร้อยละ 463.64 ต่อปี อำเภอที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงต่ำที่สุดคือ อำเภอเมืองหนองบัวลำภู ร้อยละ 20.39 ต่อปี หลังจากที่ตั้งเป็นจังหวัดแล้วอำเภอที่มีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดคือ อำเภอศรีบุญเรือง ร้อยละ 26.37 ต่อปี อำเภอที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงต่ำที่สุดคือ อำเภอนากลาง ร้อยละ 8.36 ต่อปี

5.1.4.4 การคมนาคมขนส่ง

ก่อนตั้งจังหวัดพื้นที่ศึกษามีการขนส่งสาธารณะโดยรถโดยสารประจำทางซึ่งมีเส้นทางเดินรถภายในพื้นที่และระหว่างพื้นที่ศึกษากับพื้นที่ใกล้เคียงโดยรอบจำนวน 19 เส้นทาง เป็นประเภทรถโดยสารธรรมดาและรถสองแถว เนื่องจากภายในพื้นที่ศึกษาเองก็จะเป็นรถโดยสารระหว่างอำเภอ และรถโดยสารระหว่างแต่ละอำเภอในพื้นที่ศึกษากับพื้นที่โดยรอบ เมื่อตั้งเป็นจังหวัดแล้วมีเส้นทางเดินรถมากขึ้น เฉพาะรถโดยสารที่ใช้บริการของสถานีขนส่งจังหวัดหนองบัวลำภูมีทั้งสิ้นจำนวน 29 เส้นทาง ทั้งที่เป็นรถโดยสารภายในจังหวัดและรถโดยสารระหว่างจังหวัด มีรถโดยสารปรับอากาศวิ่งระหว่างจังหวัดกับพื้นที่อื่น ๆ นอกจากนั้นรถโดยสารแต่ละอำเภอที่ไม่ได้ใช้บริการของสถานีขนส่งจังหวัดก็ยังมีบางเส้นทางเห็นได้อย่างชัดเจนภายหลังการตั้งจังหวัดมีการเติบโตของบริการขนส่งสาธารณะมาก ทั้งจำนวนเส้นทางและประเภทของรถโดยสาร ทำให้เกิดความสะดวกในการเข้าถึงพื้นที่มากขึ้น

5.1.5 สรุปเปรียบเทียบการเติบโตของพื้นที่ศึกษาก่อนและหลังตั้งเป็นจังหวัด

พื้นที่ศึกษามีการเติบโตทั้งช่วงก่อนตั้งเป็นจังหวัดและหลังจากตั้งเป็นจังหวัดแล้วในทุก ๆ ด้าน ส่วนใหญ่หลังตั้งเป็นจังหวัดมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยที่สูงกว่าก่อนตั้งเป็นจังหวัด การเติบโตของประชากรหลังตั้งเป็นจังหวัดแล้วมีอัตราการเติบโตสูงกว่าก่อนตั้งเป็นจังหวัดเล็กน้อย เป็นการเพิ่มขึ้นตามธรรมชาติมากกว่าการย้ายถิ่นเข้ามาของแรงงาน เนื่องจากไม่มีอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่ต้องการแรงงานจำนวนมากจึงไม่เกิดการดึงดูดให้มีการย้ายถิ่นของแรงงานเข้ามายังพื้นที่ แต่กิจการภาคอุตสาหกรรมเป็นภาคการผลิตเดียวที่หลังตั้งเป็นจังหวัดแล้วมีการเติบโตมากกว่าก่อนตั้งเป็นจังหวัด ส่วนด้านพาณิชยกรรมหลังตั้งจังหวัดมีการเติบโตมากกว่าก่อนตั้งเป็นจังหวัดเล็กน้อย ภาคเกษตรกรรมมีการขยายตัวของพื้นที่เพาะปลูกประเภทต่าง ๆ เพิ่มขึ้นและการทำปศุสัตว์ก็มีการขยายตัว การเติบโตของภาคเศรษฐกิจทั้ง 3 นี้ก็ส่งผลให้เศรษฐกิจโดยรวมของจังหวัดเกิดการเติบโต ซึ่งสังเกตได้จากการเติบโตทางด้านการเงินและการจัดเก็บภาษีที่มีการเติบโตเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในส่วนของบริการทางสังคม อันได้แก่ การศึกษาและสาธารณสุขนั้น ไม่มีการเติบโตมากนัก เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นการให้บริการโดยภาครัฐสำหรับแต่ละอำเภอ การให้บริการจึงมักจะไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านของจำนวนสถานบริการ แต่จะเปลี่ยนแปลงบ้างในส่วนของบุคลากรซึ่งก็ไม่มากนัก และจะมีการเปลี่ยนแปลงมากในอำเภอเมืองหนองบัวลำภูภายหลังจากตั้งเป็นจังหวัดแล้ว สำหรับบริการโครงสร้างพื้นฐานของจังหวัดมีการเติบโตขึ้นโดยตลอดจากการพัฒนาของภาครัฐที่พยายามขยายบริการโครงสร้างพื้นฐานเหล่านี้ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่เพื่อให้เกิดการพัฒนาในด้านอื่น ๆ ตามมา เนื่องจากสาธารณูปโภคและสาธารณูปการเหล่านี้เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่บ่งบอกถึงความพร้อมของพื้นที่ที่จะสามารถดึงดูดการลงทุนจากภาคเอกชนได้ หลังจากที่มีการตั้งเป็นจังหวัดหนองบัวลำภูพบว่ามีการเจริญเติบโตเพิ่มขึ้นในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็น ประชากร เศรษฐกิจ สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ โดยจะมีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นมากในช่วง ระหว่าง พ.ศ. 2537-2539 เนื่องจาก

เป็นช่วงที่เร่งพัฒนาในฐานะที่เป็นจังหวัดใหม่ ซึ่งจะต้องมีการปรับหลายสิ่งเพิ่มขึ้นจากเดิมเพื่อให้ได้มาตรฐานซึ่งเป็นการดำเนินการของภาครัฐ และส่วนนี้เองเป็นแรงดึงดูดการลงทุนของเอกชนให้เกิดขึ้นตามมา แต่เมื่อตั้งจังหวัดได้เพียง 3 ปี ประเทศก็ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ การลงทุนจากภาครัฐเริ่มลดลงเนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณ ขณะเดียวกันทางด้านภาคเอกชนก็ประสบปัญหาความล้มเหลวทางเศรษฐกิจและเกิดความไม่มั่นใจในการลงทุนเช่นกัน การเติบโตจึงลดลงในเกือบทุกด้าน จนถึง พ.ศ. 2543 ที่ภาวะเศรษฐกิจเริ่มจะฟื้นตัวจังหวัดจึงเริ่มมีการเติบโตเพิ่มขึ้นจากเดิมแต่ก็ไม่มากนัก และเป็นการเติบโตเพิ่มขึ้นจากช่วงที่ถดถอย บางส่วนจึงยังไม่สามารถเติบโตขึ้นไปถึงระดับเดียวกับช่วงแรกของการตั้งจังหวัดได้แต่ก็มีแนวโน้มที่จะเติบโตเพิ่มขึ้นแบบค่อยเป็นค่อยไป

5.2 การเติบโตของเมืองหนองบัวลำภูก่อนและหลังการยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง

5.2.1 ด้านการบริหารจัดการ

ภายหลังกยกฐานะจากสุขาภิบาลเป็นเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู มีการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบโครงสร้างองค์กร และอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการซึ่งเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากสุขาภิบาลนั้นจะมีอำนาจหน้าที่ซึ่งเป็นประเภทอำนาจหน้าที่ที่อาจกระทำถ้ามีศักยภาพเพียงพอที่จะสามารถดำเนินการได้ แต่เทศบาลเมืองนั้นแม้จะมีอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการลักษณะใกล้เคียงกับสุขาภิบาล แต่เป็นอำนาจหน้าที่ประเภทที่ต้องกระทำ 11 ประการด้วยกัน และอำนาจหน้าที่ที่อาจกระทำอีก 11 ประการ สำหรับเทศบาลเมืองหนองบัวลำภูนั้นมีการจัดการบริการไม่ต่างจากสุขาภิบาลหนองบัวลำภูนัก โดยเพิ่มบริการด้านการศึกษาและสาธารณสุขเพิ่มขึ้นมาจากเดิม ซึ่งเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำสำหรับเทศบาลเมือง แต่การให้บริการอื่น ๆ เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา ตลาด การกำจัดขยะ หรือการทำนุบำรุงด้านอื่น ๆ นั้นสุขาภิบาลได้จัดบริการให้ประชาชนอยู่แล้วเมื่อยกฐานะแล้วจึงเป็นเพียงการปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพที่ดีขึ้นและขยายการบริการให้ครอบคลุมพื้นที่ซึ่งเพิ่มขึ้นเท่านั้น

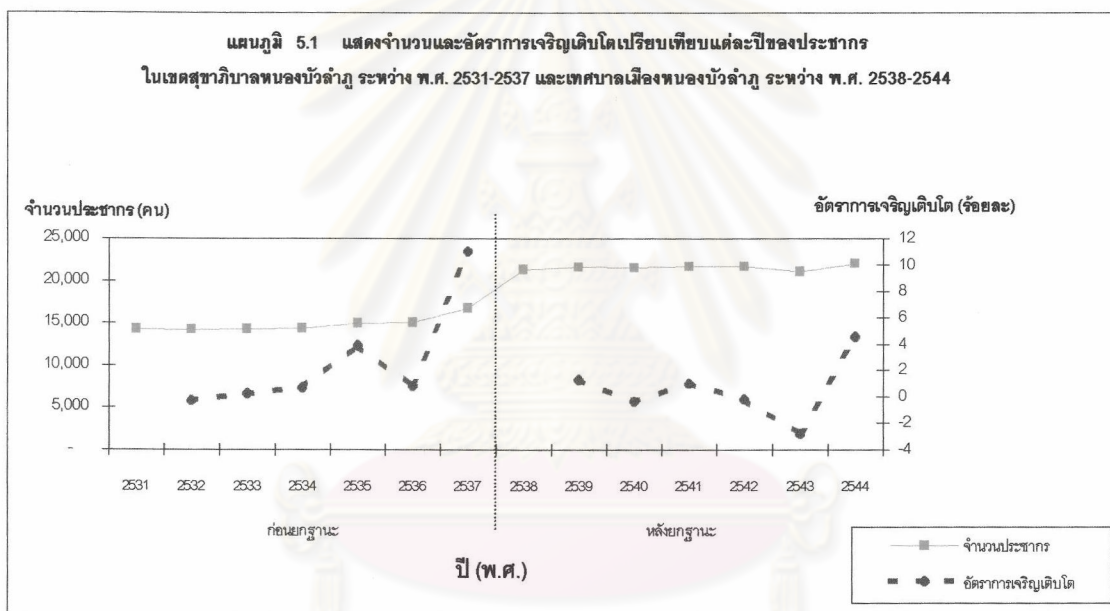
5.2.2 ด้านประชากร

จากแผนภูมิ 5.1 ประชากรของเทศบาลเมืองหนองบัวลำภูมีจำนวนมากกว่าสุขาภิบาลหนองบัวลำภูประมาณ 5,000 คน เนื่องจากมีการขยายพื้นที่ออกไปถึง 9 เท่า จึงมีฐานข้อมูลที่ต่างกันดังนั้นจะศึกษาการเติบโตเปรียบเทียบแต่ละปีในชุดข้อมูลเดียวกันพบว่า สุขาภิบาลมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปีร้อยละ 2.72 โดยมีการเติบโตเพิ่มขึ้นเกือบทุกปี ในขณะที่เทศบาลเมือง มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 0.57 และเมื่อพิจารณาอัตราการเติบโตเปรียบเทียบแต่ละปีพบว่า มีลักษณะการเติบโตที่ไม่แน่นอนทั้งเพิ่มขึ้นและลดลง

ความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่เมืองก่อนที่จะยกฐานะสูงกว่าหลังจากยกฐานะมาก เนื่องจากหลังจากยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองแล้วได้มีการขยายพื้นที่ออกไปอีกถึง 9 เท่า ครอบคลุมบริเวณที่เป็นพื้นที่เกษตรกรรมจำนวนมากทำให้ความหนาแน่นของประชากรในพื้นที่หลังจากที่ยกฐานะแล้วต่ำกว่าก่อนยกฐานะถึง 6 เท่า

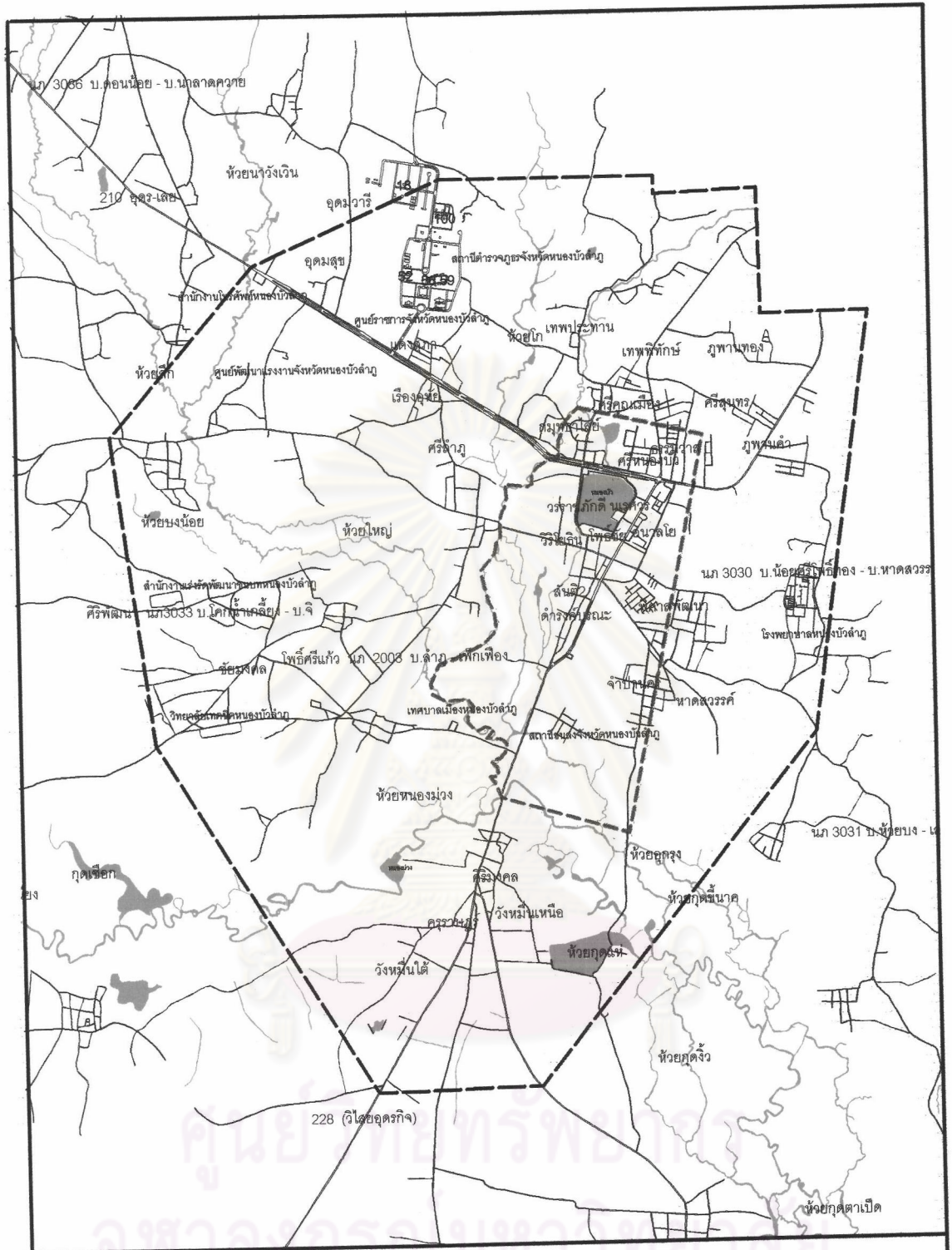
เปรียบเทียบโครงสร้างของประชากรเมืองช่วงก่อนและหลังการยกฐานะ พบว่า ประชากรในเขตสุขภาพหนองบัวลำภู ส่วนใหญ่จะอยู่ในวัยแรงงาน โดยอยู่ในช่วงอายุ 15-19 ปีมากที่สุดคือร้อยละ 10.18 จากประชากรทั้งหมด มีสัดส่วนของผู้เป็นภาระเท่ากับ 1:49 คน ภายหลังจากยกฐานะพบว่า ประชากรในเขตเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู ส่วนใหญ่จะอยู่ในวัยแรงงาน โดยอยู่ในช่วง อายุ 30-34 ปีมากที่สุด มีสัดส่วนของผู้เป็นภาระเท่ากับ 1:48 คน โครงสร้างประชากรของเมืองไม่มีความแตกต่างกันมากนักระหว่างก่อนและหลังการยกฐานะ รวมถึงสัดส่วนของผู้เป็นภาระเองก็ต่างกันไม่มาก

5.2.3 ด้านกายภาพ

5.2.3.1 ขอบเขตเมือง

จากแผนที่ 5.1 เมื่อมีการยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองเมืองหนองบัวลำภูได้มีการขยายขอบเขตเมืองจาก 4 ตารางกิโลเมตร เป็น 39 ตารางกิโลเมตร ซึ่งเป็นการขยายพื้นที่ออกไปถึงเกือบ 10 เท่าของพื้นที่เดิมซึ่งเป็นย่านพาณิชยกรรมและสถาบันราชการระดับอำเภอที่ให้บริการประชาชนในอำเภอหนองบัวลำภู และพื้นที่ที่ขยายออกไปนี้ได้รวมเอาชุมชนทั้งหลายซึ่งแต่เดิมเป็นชุมชนชนบท รวมทั้งพื้นที่เกษตรกรรมขนาดใหญ่เข้าไว้ด้วย

การเติบโตของเมืองหนองบัวลำภูภายหลังการยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง

แสดง เขตสุขาภิบาลหนองบัวลำภูและเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู

สัญลักษณ์

- เขตเทศบาล
- เขตสุขาภิบาล
- ถนน
- ห้วย

ที่มา : กรมการผังเมือง

แผนที่ 5.1

N

มาตราส่วน

Kilometers

5.2.3.2 การใช้ประโยชน์ที่ดิน

จากแผนที่ 5.2 การใช้ที่ดินในเขตผังเมืองหนองบัวลำภูนั้นส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตเทศบาลเมือง ทั้งประเภทที่อยู่อาศัย พาณิชยกรรม อุตสาหกรรม สถาบันราชการ สถาบันการศึกษา ศาสนสถาน และนันทนาการ ส่วนนอกเขตเทศบาลจะเป็นพื้นที่เกษตรกรรมและป่า ดังนั้นการเติบโตของเมืองหนองบัวลำภูจึงเน้นพิจารณาการขยายตัวของการใช้ที่ดินในเขตเทศบาลเมือง โดยการขยายตัวของการใช้ที่ดินในเขตเมืองหนองบัวลำภูตั้งแต่ก่อนยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองจนถึงปัจจุบัน จากตาราง 5.17 มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. การใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย การใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยของเมืองหนองบัวลำภู ระหว่าง พ.ศ. 2537-2540 มีการขยายตัวร้อยละ 20.23 ระหว่าง พ.ศ. 2540-2543 มีการขยายตัวร้อยละ 0.06 และตั้งแต่ พ.ศ. 2537-2543 มีการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 10.16 ต่อปี มีการขยายตัวมากเป็นอันดับที่ 3 จากการขยายตัวของการใช้ที่ดินทุกประเภท จากการศึกษาข้อมูลสถิติการขออนุญาตก่อสร้างอาคารในช่วงปี 2538-2540 มีการขออนุญาตก่อสร้างอาคารเพื่อเป็นที่อยู่อาศัย 572 หน่วย เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กมากที่สุด 537 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 93.88 จากอาคารที่มีการขออนุญาตก่อสร้างทั้งหมด ที่เหลือเป็นอาคารไม้และอาคารไม้กึ่งอิฐ และจากการสำรวจภาคสนามพบว่า การใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยจะมีการกระจายตัวปะปนกับการใช้ที่ดินประเภทอื่น ๆ อยู่โดยรอบพื้นที่เขตเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู และบางส่วนจะมีการตั้งถิ่นฐานเกาะอยู่ตามบริเวณถนนสายหลัก หรือถนนสายรอง อาทิ แนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 210 ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2146 และถนน รพช. นก. 3009 เป็นต้น นอกจากนี้ย่านที่อยู่อาศัยอีกกลุ่มหนึ่งจะอยู่บริเวณถนนอนาลโย ถนนศรีคุณาราร เป็นต้น

2. การใช้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม ธุรกิจการค้าและบริการของชุมชนส่วนใหญ่จะเป็นการค้าเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ผลผลิตส่วนใหญ่จะเป็นผลผลิตทางการเกษตร ในช่วงที่ผ่านมาการใช้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรมซึ่งทำธุรกิจทั้งการค้าและบริการ ยังคงมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่บริเวณถนนวิจิตรรังสรรค์ ถนนวิริโยธิน ถนนดำรงบูรณะ ถนนวรราชภักดี ถนนวิไลยุทธกิจ และบริเวณใจกลางเมืองโดยรอบหนองบัวลำภู โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณถนนวิจิตรรังสรรค์ ส่วนใหญ่เป็นย่านการค้าวัสดุก่อสร้าง อะไหล่รถยนต์ และอู่ซ่อมรถ เป็นต้น

จากการสำรวจการใช้ที่ดินประเภทนี้ในปี 2537, 2540 และ 2543 พบว่า การใช้ที่ดินมีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก 193.47 ไร่ในปี 2537 เพิ่มขึ้นเป็น 284.60 ไร่ ในปี 2540 และ 285.31 ไร่ในปี 2543 คิดเป็นอัตราการขยายตัวของการใช้ที่ดินเพื่อการพาณิชยกรรมในช่วง พ.ศ. 2537-2540 เท่ากับร้อยละ 15.70 และร้อยละ 0.08 ในช่วงปี 2540-2543 และมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยตั้งแต่ พ.ศ. 2537-2543 คิดเป็นร้อยละ 7.91 ต่อปี มีการเติบโตของการใช้ที่ดินสูงเป็นอันดับ 4 เมื่อเทียบกับการใช้ที่ดินประเภทอื่น แสดงให้เห็นว่าชุมชนเมืองเริ่มมีความเจริญสูงขึ้นเป็นลำดับ นอกจากนี้ กิจกรรมธุรกิจการค้าและบริการแล้วการประกอบกิจการโรงแรมและตลาดสดก็เป็นการใช้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรมด้วย ปัจจุบันเมืองหนองบัวลำภูมีโรงแรมขนาดกลาง 1 แห่ง ซึ่งยังไม่เปิดดำเนินการอย่างเป็นทางการ โรงแรมขนาดเล็ก 2 แห่ง และบริการ

ห้องพักอีก 1 แห่ง และมีตลาดสดในเขต เทศบาล 2 แห่ง คือ ตลาดสดเทศบาล 1 ซึ่งเป็นตลาดใหญ่ที่สุด ตั้งอยู่บริเวณสี่แยกถนนอุตร-เลย ตัดกับถนนวรราชภักดี มีเนื้อที่ประมาณ 2 ไร่ มีผู้ขายประมาณ 250 ราย ส่วนอีกตลาดหนึ่งคือ ตลาดสดเทศบาล 2 อยู่บริเวณถนนวิไลยอุดรกิจ มีเนื้อที่ 1 ไร่ จำนวนผู้ขายประมาณ 120 ราย ซึ่งจะรองรับและให้บริการกับชุมชนบริเวณโดยรอบ นอกจากนี้ยังมีศูนย์การค้าซึ่งจำหน่ายสินค้าอุปโภค-บริโภคและสินค้าแฟชั่นทั่วไปตั้งอยู่ติดกับตลาดเย็น

ทิศทางของการใช้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรมนอกจากจะกระจุกตัวอย่างค่อนข้างหนาแน่นในบริเวณใจกลางเมืองแล้ว ยังมีการกระจายตัวอยู่โดยรอบตามแนวถนนสายหลักที่เป็นย่านที่อยู่อาศัยของบริเวณชุมชนนั้น ๆ ทั้งบริเวณทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 210 และถนนสายรองที่เชื่อมต่อกับถนนสายหลักนั้นด้วย

3. การใช้ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า การใช้ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้าในเขตเมืองหนองบัวลำภู พ.ศ. 2537 มีจำนวน 183.29 ไร่ พ.ศ. 2540 เพิ่มขึ้นเป็น 212.13 ไร่ และ พ.ศ. 2543 เพิ่มขึ้นเป็น 214.19 ไร่ คิดเป็นอัตราการเติบโตของการใช้ที่ดินประเภทนี้ช่วง พ.ศ. 2537-2540 เท่ากับร้อยละ 5.25 และระหว่าง พ.ศ. 2540-2543 เท่ากับร้อยละ 0.32 และอัตราการเติบโตเฉลี่ย ระหว่าง พ.ศ. 2537-2543 เป็นร้อยละ 2.81 ต่อปี มีการเติบโตของการใช้ที่ดินเป็นอันดับ 6 จากการใช้ที่ดินทุกประเภท

กิจการอุตสาหกรรมในเขตเทศบาลเมืองหนองบัวลำภูยังมีไม่มาก ส่วนใหญ่เป็นเพียงโรงงานขนาดเล็กที่มีแรงงานไม่มากนัก กว่าร้อยละ 70 เป็นโรงงานที่ใช้แรงงานไม่เกิน 10 คน ส่วนที่เหลือเป็นกิจการที่ใช้แรงงานตั้งแต่ 20-49 คน เมื่อพิจารณาถึงแนวโน้มการขยายตัวของกิจการอุตสาหกรรมโดยพิจารณาจากการเปิดดำเนินการของกิจการ พบว่าส่วนใหญ่เกือบร้อยละ 70 เปิดดำเนินการในช่วงไม่เกิน 10 ปีที่ผ่านมา ส่วนที่เหลือเปิดดำเนินการมากกว่า 10 ปี สามารถแยกลักษณะของกิจการอุตสาหกรรมออกได้ 2 ลักษณะ คืออุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริการมีกว่าร้อยละ 60 และอีกประมาณร้อยละ 40 เป็นกิจการอุตสาหกรรมการผลิต เมื่อพิจารณาชนิดของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมผลิตอาหารและเครื่องดื่ม อาทิ โรงสี โรงงานทำเส้นก๋วยเตี๋ยว โรงงานทำขนมปัง เป็นต้น ส่วนที่เหลือจะเป็นกิจการประเภทซ่อมยานพาหนะ เช่น อู่ซ่อมรถยนต์และจักรยานยนต์ การเคาะพ่นสี และการต่อตัวถังรถยนต์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีโรงงานทำอิฐบล็อก ทำเสา ท่อ และแปรรูปวัสดุ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการผลิตวัสดุก่อสร้าง ซึ่งกิจการอุตสาหกรรมโดยส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ติดกับถนนสายหลักหรือสายรอง

4. การใช้ที่ดินประเภทสถาบันราชการ จากการสำรวจของกรมการผังเมือง ปี 2537 ในเขตผังเมืองรวมเมืองหนองบัวลำภู เป็นที่ตั้งของหน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจรวมทั้งสิ้น 25 หน่วยงาน การใช้ที่ดินประเภทนี้จะมีการกระจุกตัวมากที่สุดบริเวณใจกลางเมือง โดยรอบบริเวณหนองบัวลำภู และเมื่อสำรวจในปี 2540 หน่วยงานราชการระดับจังหวัดส่วนใหญ่ตั้งอยู่ที่ศูนย์ราชการหลักเป็นศาลากลางจังหวัดหนองบัวลำภูแห่งใหม่ ใช้เนื้อที่ประมาณ 500 ไร่ อยู่บริเวณโศกปากเหม่ง ซึ่งเป็นที่

สาธารณประโยชน์ สถานที่ตั้งครอบคลุมพื้นที่หมู่ที่ 2 ตำบลลำภู หมู่ที่ 7 ตำบลโพธิ์ชัย และหมู่ที่ 1 ตำบลหนองภัยศูนย์ โดยตั้งอยู่ใกล้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 210 ห่างจากชุมชนเดิมประมาณ 2 กิโลเมตร

จากการสำรวจการใช้ที่ดินประเภทนี้ในปี 2537 มีพื้นที่ 103.31 ไร่ พ.ศ. 2540 เพิ่มเป็น 887.31 ไร่ และเพิ่มเป็น 1,007.82 ไร่ในปี 2543 มีอัตราการเจริญเติบโตของการใช้ที่ดินประเภทนี้ ระหว่าง พ.ศ. 2537-2540 เท่ากับร้อยละ 252.96 และระหว่าง พ.ศ. 2540-2543 เท่ากับร้อยละ 4.51 และอัตราการเติบโตเฉลี่ยระหว่าง พ.ศ. 2537-2543 เท่ากับร้อยละ 145.84 ต่อปี

5. การใช้ที่ดินประเภทสถานศึกษา จากการสำรวจในปี 2537 มีสถานศึกษาทั้งสิ้น 18 แห่ง ดำเนินงานโดยรัฐบาล 17 แห่ง และเอกชน 1 แห่ง มีการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สถานที่ตั้งของโรงเรียนกระจายอยู่ทั่วไปในเขตเทศบาล ส่วนสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษา จากการสำรวจพบที่มีการก่อตั้งเพิ่มอีก 1 แห่ง คือ วิทยาลัยเทคนิคหนองบัวลำภู ตั้งอยู่บริเวณหนองอีเลี้ยง การใช้ที่ดินประเภทนี้ในปี 2537 มีจำนวน 325.84 ไร่ และในปี 2540 มีการใช้ที่ดินประเภทนี้เพิ่มขึ้นเป็น 615.84 ไร่ และเพิ่มเป็น 671.52 ไร่ในปี 2543 มีอัตราการเติบโตของ พ.ศ. 2537-2540 เท่ากับร้อยละ 29.67 และระหว่าง พ.ศ. 2540-2543 เท่ากับ ร้อยละ 3.01 มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยระหว่าง พ.ศ. 2537-2543 เท่ากับร้อยละ 17.68 เปรียบเทียบการเติบโตของการใช้ที่ดิน ช่วงแรกมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยสูงกว่าช่วงที่สอง เนื่องจากเร่งขยายการศึกษาในพื้นที่เพราะกลายเป็นศูนย์กลางการให้บริการทางการศึกษาระดับอาชีวศึกษาของจังหวัด

6. การใช้ที่ดินประเภทศาสนสถาน ปี 2537จนถึงปัจจุบัน มีการใช้ที่ดินประเภทนี้ 702.59 ไร่ เป็นวัดทางศาสนาพุทธและศาลเจ้าอีก 1 แห่ง จะกระจายอยู่ทั่วไปในเขตเทศบาล โดยเฉพาะบริเวณที่เป็นชุมชน การเติบโตของการใช้ที่ดินประเภทนี้แสดงถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชนที่ยังให้ความสำคัญกับศาสนา

7. การใช้ที่ดินเพื่อการพักผ่อนและนันทนาการ ขณะที่ทำการสำรวจในปี 2537 มีการใช้ที่ดินประเภทนี้ 25.04 ไร่ ซึ่งได้แก่บริเวณสวนสาธารณะหนองบัว ภายหลังจากที่ได้จัดตั้งจังหวัดมีการสร้างสนามกีฬาจังหวัดขึ้นทำให้เกิดการเติบโตของการใช้ที่ดินประเภทนี้ โดยสนามกีฬาจังหวัดได้ตั้งอยู่ที่ ต.ลำภูส่วนที่อยู่นอกเขตเทศบาล มีเนื้อที่ทั้งหมด 68.56 ไร่ ทำให้การขยายตัวของการใช้ที่ดินเพื่อการพักผ่อนและนันทนาการภายในเขตผังเมืองรวมเมืองหนองบัวลำภูระหว่าง พ.ศ. 2537-2540 มีอัตราการขยายตัว ร้อยละ 91.27 ต่อปี ระหว่าง พ.ศ. 2540 -2543 ไม่มีการขยายตัว เมื่อพิจารณาตั้งแต่พ.ศ. 2537-2543 มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 45.63 ต่อปี ขณะที่ภายในเขตเทศบาลเมืองไม่มีการขยายตัวของ การใช้ที่ดินประเภทนี้

8. การใช้ที่ดินประเภทเกษตรกรรม.ป่าที่ว่างและเลี้ยงสัตว์ มากกว่าร้อยละ 90 ของพื้นที่ในเขตผังเมืองรวมเป็นการใช้ที่ดินประเภทนี้ โดยเป็นในเขตเทศบาลเมืองประมาณร้อยละ 20 การใช้ที่ดินประเภทนี้เป็นประเภทเดียวที่มีการเติบโตลดลงตลอด เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงไปเพื่อใช้ประเภทอื่น โดยมีอัตราของการขยายตัวเฉลี่ยต่อปีระหว่าง พ.ศ. 2537-2540 เท่ากับร้อยละ -3.36 และระหว่าง

พ.ศ.2540-2543 ร้อยละ -0.32 และอัตราการขยายตัวตั้งแต่ก่อนยกฐานะจนถึงปัจจุบันเท่ากับ ร้อยละ -1.83 ต่อปี

9. ถนน, ซอย ในเขตเทศบาลเมืองหนองบัวลำภูจะมีพื้นที่ถนนมากกว่านอกเขต โดยมีการขยายตัวของการใช้ที่ดินประเภทนี้ ระหว่าง พ.ศ. 2537-2540 เท่ากับร้อยละ 8.05 แต่ตั้งแต่ พ.ศ. 2540 เป็นต้นมาไม่มีการเติบโตของการใช้ที่ดินประเภทนี้ และถ้าคิดอัตราการขยายตัวเฉลี่ยตั้งแต่ก่อนยกฐานะมาจนถึงปัจจุบันมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยต่อปี เท่ากับร้อยละ 4.03

เปรียบเทียบการใช้ที่ดินเป็น 2 ช่วงคือ ช่วง 1 ปี ก่อนที่จะยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองจนถึงหลังจากยกฐานะมาได้ 2 ปี (พ.ศ.2537-2540) และหลังจากนั้นมาอีก 3 ปี (พ.ศ.2540-2543) จะเห็นได้ว่า ในช่วงที่มีการยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองใหม่ ๆ มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยของการใช้ที่ดินทุกประเภทสูงกว่าช่วง พ.ศ. 2540-2543 มากพอสมควรโดยเฉพาะการใช้ที่ดินประเภทสถาบันราชการ สาธารณูปโภค และสาธารณูปการ คือ จากที่มีอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยในแต่ละประเภทอยู่ระหว่างร้อยละ 5 ถึงร้อยละ 252 ในช่วง พ.ศ. 2537-2540 เหลืออัตราการเติบโตเฉลี่ยเพียงประเภทละไม่เกินร้อยละ 5 ในช่วง พ.ศ. 2540-2543 เนื่องจากช่วงแรกเป็นช่วงที่เพิ่งตั้งจังหวัดและยกฐานะเทศบาลเมือง จึงเกิดการเติบโตของเมืองมาก ทั้งจากโครงการของภาครัฐที่ต้องสร้างขึ้นเพื่อรองรับความเป็นศูนย์กลางของจังหวัด การลงทุน สาธารณูปโภคและสาธารณูปการของ เทศบาลเมืองเพื่อให้บริการประชากรในเมืองอย่างทั่วถึง เห็นได้จากการขยายตัวของการใช้ที่ดินประเภทสถาบันราชการ สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ สถาบันการศึกษาและถนน และโครงการของเอกชนที่เข้ามาลงทุนเพราะรัฐทำการพัฒนาพื้นที่ให้เจริญขึ้น สังเกตได้จากการขยายตัวของที่อยู่อาศัยซึ่งส่วนใหญ่เป็นโครงการบ้านจัดสรร และการขยายตัวของการใช้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม แต่การขยายตัวของการใช้ที่ดินเพื่อการอุตสาหกรรมจะต่ำกว่า แต่มีการเติบโตมากในช่วงแรกของการยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองจนถึง พ.ศ. 2540 หลังจากนั้นมีการเติบโตในอัตราที่ต่ำมากคือ ไม่เกินร้อยละ 0.4 ช่วงระหว่าง พ.ศ. 2537-2540 มีการเติบโตของการใช้ที่ดินประเภทสถาบันราชการ สาธารณูปโภคและสาธารณูปการสูงสุด รองลงมาคือ สถาบันการศึกษา ที่อยู่อาศัย พาณิชยกรรม ถนน และอุตสาหกรรม ตามลำดับ ระหว่าง พ.ศ. 2540-2543 มีการขยายตัวของการใช้ที่ดินประเภทสถาบันราชการมากเป็นอันดับ 1 รองลงมาคือ สถาบันการศึกษา อุตสาหกรรม พาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัย ตามลำดับ ส่วนการใช้ที่ดินประเภทอื่น ๆ ไม่มีการขยายตัวในช่วงนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

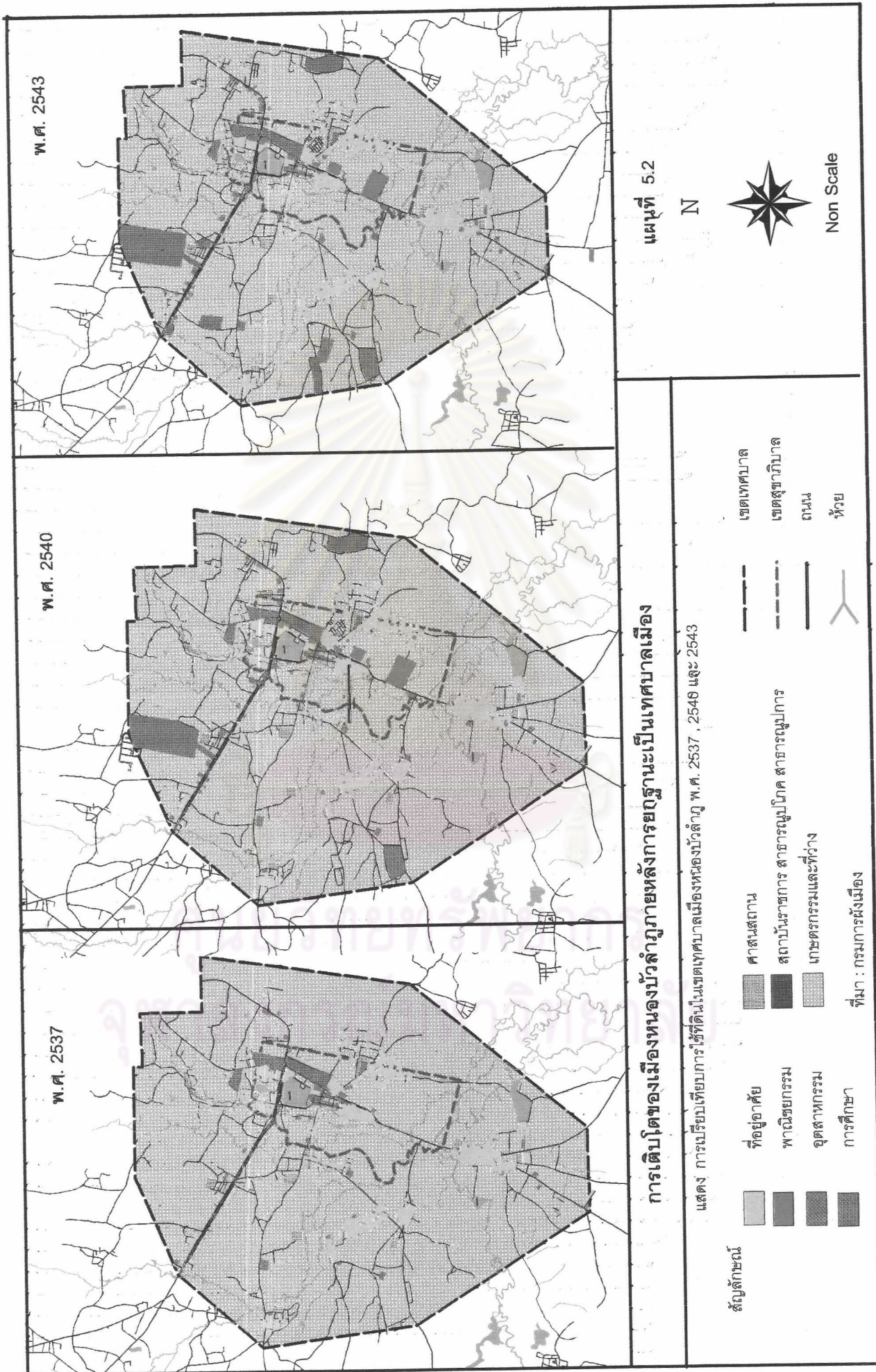
ตาราง 5.17 อัตราการขยายตัวของการใช้ที่ดินแต่ละประเภทในเขตเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู ระหว่าง พ.ศ. 2537-2543

ประเภทการใช้ที่ดิน	อัตราการเติบโต		
	2537-2540	2540-2543	2537-2543
1. ย่านพักอาศัย	20.23	0.06	10.16
2. ย่านการค้า	15.70	0.08	7.91
3. ย่านอุตสาหกรรม และคลังสินค้า	5.25	0.32	2.81
4. สถาบันราชการ สาธารณูปโภค และสาธารณูปการ	252.96	4.51	145.84
5. สถาบันการศึกษา / โรงเรียน	29.67	3.01	17.68
6. ศาสนสถาน	0.00	0.00	0.00
7. พักผ่อน และสนามกีฬา	0.00	0.00	0.00
8. ถนน, ขอย	8.05	0.00	4.03
9. แม่น้ำ / ลำคลอง	0.00	0.00	0.00
10. เกษตรกรรม , ป่า , ที่ว่างและเลี้ยงสัตว์	-3.36	-0.32	-1.83
รวม	0.00	0.00	0.00

ที่มา : จากการคำนวณ

5.2.3.3 สิ่งปลูกสร้าง

เปรียบเทียบการเติบโตของจำนวนสิ่งก่อสร้างและลักษณะสิ่งก่อสร้างภายในเขตเมืองก่อนและหลังการยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดคือ หลังจาก ยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองแล้วมีการเติบโตของการขออนุญาตก่อสร้างอาคารและจำนวนอาคารที่มากกว่าก่อนยกฐานะโดยเฉพาะช่วงที่ยกฐานะใหม่ อีกทั้งลักษณะของอาคารก็แตกต่างกันไป แม้ส่วนใหญ่จะเป็นอาคารอยู่อาศัยเหมือนกันก็ตาม แต่หลังจากยกฐานะแล้วส่วนใหญ่เป็นอาคารจัดสรรที่เป็นคอนกรีตในขณะที่ก่อนยกฐานะเป็นอาคารไม้ที่ขออนุญาตเป็นรายบุคคล รวมทั้งยังมีการสร้างสิ่งปลูกสร้างประเภทอื่นที่เป็นสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ โดยเฉพาะสถาบันราชการที่มีการเติบโตขึ้นอย่างเห็นได้ชัด รวมถึงสถานประกอบการภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม และอาคารชุดขนาดใหญ่ประเภทคอนโดมิเนียม เพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองและระดับความเป็นเมืองที่สูงขึ้น แต่อาคารต่าง ๆ ที่สร้างหลังจากยกฐานะเป็นเทศบาลนี้ยังมีอาคารคางคกที่หยุดการก่อสร้าง และสร้างเสร็จแล้วแต่ยังว่างอยู่ด้วย แต่ก็ยังคงมีการขออนุญาตก่อสร้างอยู่ทุกปีแม้จะน้อยกว่าช่วงแรกที่มีการยกฐานะและยังคงมีแนวโน้มที่จะขยายตัวต่อไปอีก

แผนที่ 5.2

N

Non Scale

การเติบโตของเมืองหนองบัวลำภูภายหลังการยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง

แสดง การเปรียบเทียบการเติบโตของเมืองหนองบัวลำภู พ.ศ. 2537 , 2540 และ 2543

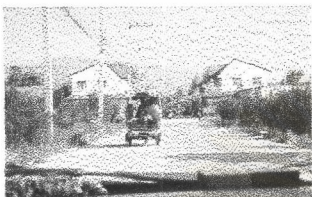
- ที่อยู่อาศัย
  - พาณิชย์กรรม
  - อุตสาหกรรม
  - การศึกษา
  - ศาสนสถาน
  - สถาบันราชการ
  - สาธารณสุข
  - เกษตรกรรมและที่ว่าง
  - สวนสาธารณะ
  - เขตเทศบาล
  - เขตสุขาภิบาล
  - ถนน
  - ห้วย
- ที่มา : กรมการผังเมือง

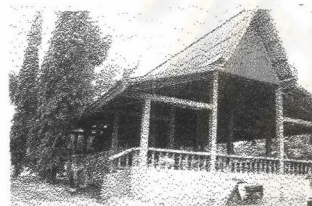

สถาบันราชการ สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

ที่อยู่อาศัย

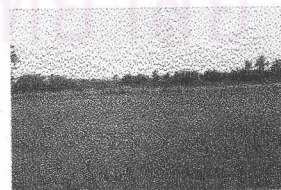
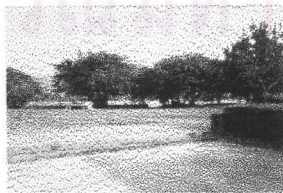
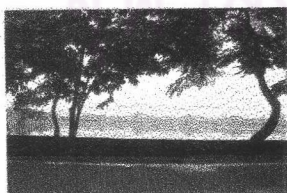
พาณิชยกรรม

สถาบันศาสนา

ถนน, ซอย

สวนสาธารณะ

เกษตรกรรมและที่ว่าง

ภาพ 5.1 การใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ ภายในเมืองหนองบัวลำภู

5.2.3.4 สาธารณูปโภค

5.2.3.4.1 ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ การระบายน้ำ การกำจัดขยะ และ การบำบัดน้ำเสีย

การให้บริการไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ในขณะที่ยังเป็นสุขาภิบาลอยู่นั้น สามารถให้บริการไฟฟ้า โทรศัพท์ทั่วถึง แต่บริการประปา นั้นยังไม่ครอบคลุมพื้นที่สุขาภิบาล เมื่อยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองแล้วพื้นที่เมืองเพิ่มขึ้นโดยอำนาจหน้าที่จึงต้องขยายการให้บริการออกไปอีก เพราะขณะเป็นสุขาภิบาลสามารถให้บริการได้ร้อยละ 53.92 เมื่อเป็นเทศบาลแล้วสามารถให้บริการได้ร้อยละ 23.66 จากอาคารทั้งหมดในเขตเทศบาล เนื่องจากยังอยู่ในช่วงของการขยายการให้บริการอยู่ และการประปามีโครงการขยายแนวท่อส่งน้ำออกไปตามถนนเส้นสำคัญคือ ทางด้านทิศใต้ ตามแนวดถนนวิไลยอุดรกิจ ถนนดำรงบูรณะและถนนวิจารณ์รังสรรค์ต่อไปยังถนนกบแก้วบัวบานจนสุดเขตเทศบาล ทางทิศเหนือขยายไปตามแนวดถนนพระวอ-พระตาไปจนถึงบริเวณแยกถนนเลื่อมสุวรรณ ปัจจุบันไฟฟ้าสามารถให้บริการได้ครอบคลุมทุกอาคารในเขตเทศบาลเมืองแต่ไฟฟ้าสาธารณะยังไม่ครอบคลุมพื้นที่ซึ่งเทศบาลกำลังขยายการให้บริการไปยังพื้นที่นอกเขตสุขาภิบาลเดิม และการระบายน้ำนั้นยังไม่ครอบคลุมเนื่องจากก่อนยกฐานะนั้นมีแนวท่อระบายน้ำบริเวณย่านการค้าศูนย์กลางเมืองและชุมชนอยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงเท่านั้นซึ่งยังไม่ครอบคลุมพื้นที่สุขาภิบาล เมื่อยกฐานะเป็นเทศบาลได้ดำเนินการวางท่อระบายน้ำขยายออกไปจากแนวเดิมซึ่งจะครอบคลุมตามแนวดถนนสายหลักในเขตเทศบาลและบริเวณชุมชนอยู่อาศัย บริการโทรศัพท์ตั้งแต่ก่อนยกฐานะจนถึงปัจจุบันก็ยังไม่ครอบคลุมพื้นที่ การกำจัดขยะและบำบัดน้ำเสีย ก่อนการยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู ใช้การกำจัดขยะโดยการกองไว้แล้วเผาทิ้ง มีรถขนขยะบริการภายในเขตสุขาภิบาล จนเมื่อยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองมีการเพิ่มปริมาณถังขยะสาธารณะ รถขนขยะ เจ้าหน้าที่สำหรับจัดเก็บ ขยายเส้นทางการจัดเก็บขยะออกไปแต่ยังไม่สามารถให้บริการได้ครอบคลุมพื้นที่ และไม่สามารถจัดเก็บขยะในแต่ละวันได้หมดจึงมีขยะคงเหลืออยู่ทุกวัน ปัจจุบันกำลังดำเนินการจัดสร้างบ่อฝังกลบขยะแบบถูกหลักสุขาภิบาลซึ่งสามารถให้บริการพื้นที่เขตเทศบาลเมืองหนองบัวลำภูและองค์การบริหารส่วนตำบลใกล้เคียง แต่ยังไม่แล้วเสร็จ ส่วนระบบบำบัดน้ำเสียของเมืองนั้นไม่มี ซึ่งได้มีการศึกษาความเหมาะสมแล้วแต่ยังขาดงบประมาณในการจัดสร้าง ปัจจุบันน้ำเสียยังไม่เป็นปัญหาสำหรับเมืองหนองบัวลำภู เนื่องจาก อุตสาหกรรมประเภทที่ปล่อยน้ำเสียมีไม่มาก และอาคารบ้านเรือนที่ปล่อยน้ำเสียออกมาก็ยังมีไม่มากทำให้ไม่คุ้มค่าสำหรับการลงทุน

5.2.3.4.2 การคมนาคมขนส่ง

จากตาราง ในบทที่ 3 และ 4 เปรียบเทียบการเติบโตของการคมนาคมขนส่งในเขตเมืองหนองบัวลำภู ก่อนการยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองมีรถโดยสาร 17 สายที่วิ่งผ่านพื้นที่เมืองหนองบัวลำภู ส่วนใหญ่เป็นรถโดยสารที่วิ่งระหว่างอำเภอภายในจังหวัดอุดรธานี และกับจังหวัดใกล้เคียง ในขณะที่ภายในสุขาภิบาลเองก็มีรถรับจ้างขนาดเล็กให้บริการอยู่ เมื่อมีการตั้งเป็นจังหวัดหนองบัวลำภู ต้องมีศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งของจังหวัด สำหรับการเดินทางภายในพื้นที่จังหวัดเองและไปยังต่างจังหวัด จึงมีการตั้งสถานีขนส่งจังหวัดหนองบัวลำภูขึ้นในเขตเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู บนถนนวิไลยอุดรกิจ มีรถโดยสารจำนวน 29 สายที่เข้ามาให้บริการของสถานีขนส่งทั้งที่วิ่งระหว่างอำเภอโดยมีเส้นทางที่ขยายออกไปจากก่อนยกฐานะส่วนใหญ่เป็นระหว่างอำเภอหนองบัวลำภูกับพื้นที่อื่น ๆ โดยรอบและวิ่งระหว่างจังหวัด ซึ่งมีทั้งจังหวัดในภาคอีสานด้วยกัน จังหวัดในภาคกลาง และจังหวัดในภาคเหนือ เพราะมีเส้นทางคมนาคมที่เชื่อมโยงไปยังพื้นที่เหล่านั้นได้ และรถโดยสารรอบเมืองที่วิ่งภายในเขตเทศบาลอีก 3 สาย รถโดยสารแต่ละสายนั้นมีจำนวนเที่ยวที่วิ่งอย่างต่ำสายละ 2 คันจนถึงสูงที่สุด 73 คันต่อวัน ซึ่งจะต้องมีรถโดยสารจำนวนมากเข้าออกเมืองทั้งวัน รวมทั้งการคมนาคมของประชากรเมืองซึ่งส่วนใหญ่จะใช้รถส่วนบุคคล ประเภทจักรยานยนต์เป็นส่วนใหญ่ และประชาชนที่เข้ามาทำกิจกรรมภายในเมืองและข้าราชการที่เข้ามาทำงานซึ่งก็มีทั้งที่ใช้รถส่วนบุคคลและรถโดยสารขนาดเล็กที่ให้บริการภายในเมือง ส่งผลให้มีความหนาแน่นของการจราจรบนถนนสายหลักเพิ่มขึ้นจากช่วงก่อนยกฐานะมาก แต่ก็ยังไม่ถึงกับเกิดภาวะการจราจรติดขัด

โครงข่ายถนน ก่อนการยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองจะมีถนนคอนกรีตและลาดยางแค่เพียงในเขตสุขาภิบาล(5 ตร.กม.) ส่วนรอบนอกจะเป็นถนนลูกรัง ไม่มีทางเท้าและท่อระบายน้ำ เมื่อยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองแล้วจึงมีการสร้างและปรับปรุงถนนภายในเขตเทศบาล ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 48 เส้นทาง มีความยาวทั้งสิ้น 62.948 กิโลเมตร โดยสร้างเป็นถนนคอนกรีต เสริมเหล็ก โดยเริ่มปรับปรุงจากภายในเขตสุขาภิบาลเดิมที่เป็นชุมชนหนาแน่นและค่อย ๆ ขยายออกไปจากถนนเส้นที่มีความสำคัญ คือ ถนนวิจารณ์รังสรรค์ ถนนวรราชภักดี ถนนโพธิ์ชัย ถนนนเรศวร ถนนวิริโยธิน ซึ่งเป็นถนนที่เชื่อมต่อกันในย่านศูนย์กลางเมือง เทศบาลเมืองได้ดำเนินการปรับปรุงและก่อสร้างถนนภายในเขตเทศบาลทุกปีตั้งแต่ที่มีการยกฐานะเป็นเทศบาลแต่ปัจจุบันยังไม่สามารถสร้างได้ครบทุกเส้นทางโดยเป็นการปรับปรุงเส้นทางซึ่งแต่เดิมเป็นทางลูกรังให้เป็นเส้นทางลาดยางหรือคอนกรีต พ.ศ. 2544 เริ่มมีการติดตั้งสัญญาณไฟจราจร 2 จุดด้วยกัน เพื่อความสะดวกในการจราจร คือบริเวณแยกถนนพระวอ-พระตาตัดกับถนนวรราชภักดี และแยกถนนวิริโยธินตัดกับถนนวิไลยอุดรกิจ เนื่องจากเป็นบริเวณที่มีการจราจรหนาแน่นมากกว่าบริเวณอื่น

5.2.3.5 สาธารณูปการ

5.2.3.5.1 สถาบันราชการ

ก่อนยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู มีหน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจอยู่ในพื้นที่ 7 แห่ง (ไม่รวมโรงเรียนและโรงพยาบาล) ช่วงแรกที่มีการตั้งจังหวัดมีหน่วยงานระดับจังหวัดเพิ่มขึ้นในพื้นที่ 25 หน่วยงาน มีข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างทั้งหมด 480 คน ปัจจุบันมีหน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจทั้งระดับจังหวัด อำเภอ และเมืองทั้งหมด 39 หน่วยงาน (ไม่รวมโรงเรียนและโรงพยาบาล) ต้องมีข้าราชการและลูกจ้างเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก อีกทั้งเจ้าหน้าที่ของเทศบาลอีก 151 คน ภายหลังจากที่ได้ตั้งเป็นจังหวัดหนองบัวลำภู ในพื้นที่เทศบาลเมืองหนองบัวลำภูมีการเติบโตของสถาบันราชการและรัฐวิสาหกิจอย่างมาก เนื่องจากเทศบาลเมืองต้องเป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัด ซึ่งเป็นศูนย์รวมของหน่วยงานราชการส่วนภูมิภาคประจำจังหวัด จึงมีบทบาทเป็นเมืองศูนย์กลางการบริหารและการปกครองระดับจังหวัด ต้องมีทั้งข้าราชการและลูกจ้างที่ทำงานในหน่วยงานซึ่งบางส่วนไม่ใช่คนในพื้นที่ เป็นคนอีกกลุ่มที่จะเข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่เพื่อความสะดวกในการประกอบอาชีพ ซึ่งอาจจะมีบางส่วนที่เป็นประชากรแฝง

5.2.3.5.2 สถาบันการศึกษา

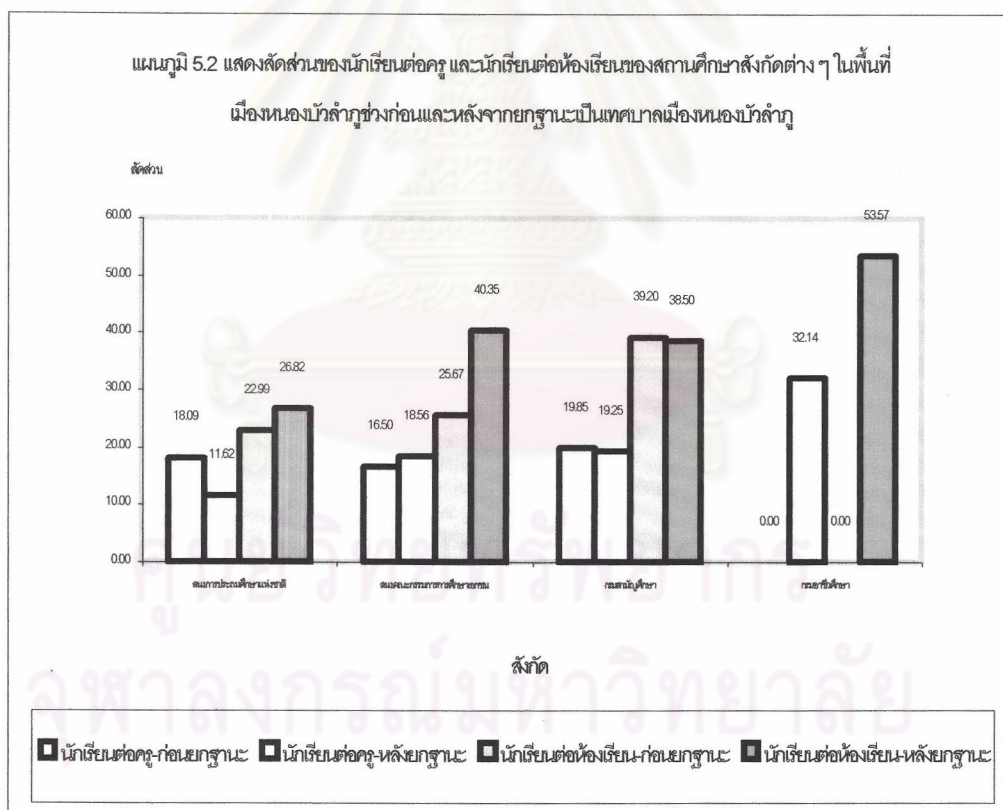
จากตาราง 5.18 สถาบันการศึกษาในเขตพื้นที่เมืองมีการเติบโตเพิ่มขึ้นหลังจากยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง เนื่องจากเมื่อเป็นจังหวัดต้องมีการขยายการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาระดับอาชีวศึกษาจึงได้ตั้งวิทยาลัยเทคนิคหนองบัวลำภูขึ้นในเขตเทศบาลเมือง และมีสถาบันการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนอีก 2 แห่ง ซึ่งมีการศึกษาดังแต่ระดับอนุบาล - อาชีวศึกษา และเฉพาะระดับอาชีวศึกษาเพียงอย่างเดียว อีกทั้งยังมีการตั้งโรงเรียนมัธยมสังกัดกรมสามัญศึกษาเพิ่มขึ้นอีก 1 แห่ง และโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดเทศบาลอีก 1 แห่ง ซึ่งยังไม่เปิดดำเนินการเต็มรูปแบบ การเติบโตของบริการทางการศึกษาของเมืองหนองบัวลำภูภายหลังจากยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองมีการเติบโตขึ้นจากช่วงก่อนยกฐานะ โดยเฉพาะสถานศึกษาเอกชนและสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับอาชีวศึกษาทั้งของภาครัฐและเอกชนซึ่งมีจำนวน 3 ใน 4 แห่งของจังหวัด เป็นแหล่งรองรับนักศึกษาที่ต้องการศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาซึ่งก่อนยกฐานะต้องไปเรียนที่เมืองอุดรธานี และจากแผนภูมิ 5.2 สัดส่วนการให้บริการของครูต่อนักเรียน และห้องเรียนต่อนักเรียน หลังจากยกฐานะมีสัดส่วนลดลง แสดงถึงความสามารถในการให้บริการที่มีประสิทธิภาพขึ้นกว่าเดิม สำหรับการศึกษาระดับอาชีวศึกษาสัดส่วนยังสูงอยู่ แต่มีการลงทุนของภาคเอกชนในการให้บริการทางการศึกษาเพิ่มขึ้นตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงอาชีวศึกษา ทำให้เกิดการเติบโตของการศึกษาและการเป็นศูนย์กลางบริการทางการศึกษาของเมืองเพิ่มขึ้น

ตาราง 5.18 จำนวนและอัตราการเติบโตของโรงเรียน นักเรียน ครู และห้องเรียน จำแนกตามสังกัดในเขตเมืองหนองบัวลำภู
เปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังการยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง

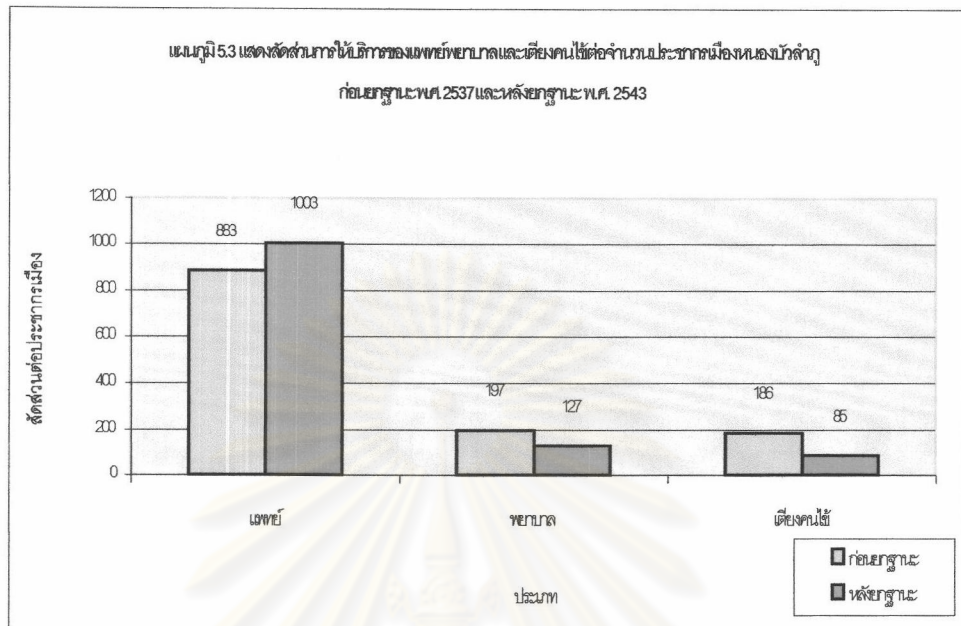
สังกัด	จำนวน								อัตราการเติบโต			
	โรงเรียน		นักเรียน		ครู		ห้องเรียน		โรงเรียน	นักเรียน	ครู	ห้องเรียน
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง				
สนง.คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ	9	9	2,460	3,218	136	277	107	120	0.00	5.14	17.28	2.02
สนง.คณะกรรมการการศึกษาเอกชน	1	3	231	928	14	50	9	23	33.33	50.29	42.86	25.93
กรมสามัญศึกษา	1	1	1,568	2,310	79	120	40	60	0.00	7.89	8.65	8.33
กรมอาชีวศึกษา	-	1	-	1,607	-	50	-	30				
รวม	11	14	4,259	8,063	229	497	156	233	4.55	14.89	19.51	8.23

ที่มา : ก่อนยกฐานะ สํารวจโดยกรมการผังเมือง

หลังยกฐานะ จากสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดหนองบัวลำภู

5.2.3.5.3 สถานบริการสาธารณสุข

จากแผนที่ 5.3 ก่อนการยกฐานะสุขภาพิบาลหนองบัวลำภูเป็นที่ตั้งของโรงพยาบาลประจำอำเภอหนองบัวลำภู หลังจากตั้งเป็นจังหวัดจึงมีการสร้างโรงพยาบาลประจำจังหวัดขึ้นบริเวณถนนวศวงศ์ การให้บริการสาธารณสุขของโรงพยาบาลจึงมีระดับสูงขึ้นโดยให้บริการครอบคลุมพื้นที่จังหวัดด้วย จำนวนเตียงสำหรับบริการผู้ป่วยจึงต้องเพิ่มขึ้น จาก 60 เตียง เป็น 200 เตียง ในส่วนของบุคลากรทางการแพทย์ของโรงพยาบาลประจำจังหวัดก็มีการเติบโตเพิ่มขึ้นจากช่วงก่อนที่ยกฐานะพอสมควร แต่สำหรับภาคเอกชนไม่มีการเติบโต มีการตั้งศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู 1 แห่ง เนื่องจากเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำของเทศบาลเมืองที่จะต้องจัดให้มีสถานบำรุงรักษาคนไข้ในพื้นที่ สำนักงานแพทย์เอกชนมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากช่วงก่อนยกฐานะอีก 7 แห่งซึ่งเป็นคลินิกที่ให้บริการรักษาโรคทั่วไป,สถานผดุงครรภ์ และทันตกรรม จากแผนภูมิ 5.3 สัดส่วนการให้บริการสาธารณสุขภายในเขตเมืองหนองบัวลำภู ถ้าคิดเป็นสัดส่วนการให้บริการต่อประชากรเมืองแล้ว สัดส่วนของแพทย์ปัจจุบันต้องให้บริการต่อประชากรเมืองมากกว่าของสุขภาพิบาล แต่สัดส่วนของพยาบาลและเตียงคนไข้มีสัดส่วนลดลง แต่ปัจจุบันเป็นศูนย์กลางการบริการสาธารณสุขระดับจังหวัด ดังนั้นการให้บริการคนไข้จึงต้องมีจำนวนมากกว่าประชากรเมือง เห็นได้จากการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้ป่วยที่เข้ารับบริการของโรงพยาบาลหนองบัวลำภูและโรงพยาบาลวิระพลการแพทย์ภายหลังยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองแล้ว ซึ่งมีจำนวนมากกว่าประชากรเมืองหนองบัวลำภู

5.2.3.5.3 ตลาด

ตลาดสดสำหรับบริการประชากรเมืองหนองบัวลำภูยังคงเป็นแห่งเดิมที่ตั้งมาก่อนยกฐานะเป็นเทศบาล เนื่องจากมีทั้งตลาดเช้า ตั้งอยู่บริเวณถนนวิไลยอุดรกิจ และตลาดเย็นบริเวณแยกถนนพระวอ-พระตา ตัดกับถนนวรราชภักดี และมีจำนวนผู้ขายที่มากเพียงพอที่จะให้บริการกับชาวเมืองโดยที่ยังไม่ต้องมีการจัดตั้งเพิ่ม และเป็นบริเวณที่เข้าถึงได้อย่างสะดวก เพราะตั้งอยู่ติดถนนและใกล้บริเวณสถานีขนส่งและจุดจอดรถโดยสารระหว่างอำเภอ ประชากรที่มาใช้บริการส่วนใหญ่เป็นประชากรในเขตเทศบาล ปัจจุบันมีการทำความสะอาดวันละ 2 ครั้งโดยการดูแลของเทศบาล ซึ่งเป็นหน้าที่อาภักระทำอย่างหนึ่งของเทศบาล และภายหลังจากยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองมีศูนย์การค้าเพิ่มขึ้นมา 1 แห่ง ซึ่งจำหน่ายสินค้าเบ็ดเตล็ดและเครื่องประดับตกแต่งทั้งหลายเป็นสินค้าที่มีราคาไม่แพง

5.2.3.5.4 โรงฆ่าสัตว์

เดิมสุขาภิบาลหนองบัวลำภูมีโรงฆ่าสัตว์ 1 แห่ง ตั้งอยู่ห่างจากชุมชน 1 กิโลเมตร ซึ่งยังมีสภาพสกปรกและส่งกลิ่นเหม็น เมื่อยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองแล้วจึงมีการพัฒนาโดยมีโครงการสร้างโรงฆ่าสัตว์แห่งใหม่ซึ่งมีการออกแบบให้ถูกหลักสุขาภิบาลและอยู่ห่างไกลชุมชนโดยตั้งอยู่ห่างจากเทศบาล 5 กิโลเมตร ตั้งอยู่บริเวณถนนธรรมธาดา ซึ่งปัจจุบันดำเนินการก่อสร้างยังไม่แล้วเสร็จ เป็นโครงการหนึ่งที่เทศบาลเร่งดำเนินการจัดสร้างตั้งแต่เมื่อเริ่มยกฐานะ เพราะเป็นหน้าที่ของเทศบาล และเมื่อยกฐานะประกอบด้วยมีงบประมาณที่เพิ่มขึ้น เทศบาลจึงเร่งทำให้ถูกหลักสุขาภิบาล เนื่องจากโรงฆ่าสัตว์เป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้เมืองมีรายได้และเกี่ยวพันถึงสุขภาพอนามัยของประชากรเมืองอีกด้วย

5.2.3.5.5 การดับเพลิงและการบรรเทาสาธารณภัย

สำหรับหน่วยงานดับเพลิงและบรรเทาสาธารณภัย ช่วงแรกหลังจากยกฐานะได้มีการซื้อรถยนต์ดับเพลิง เครื่องมือดับเพลิง และเครื่องเคมีดับเพลิงเพิ่มเติมจากที่มีอยู่ก่อนยกฐานะเท่านั้น จนถึง พ.ศ. 2541 จึงเริ่มมีการสร้างสถานีสูบน้ำดับเพลิง เนื่องจากพื้นที่ให้บริการที่มากขึ้นและเป็นสิ่งหนึ่งที่เทศบาลต้องจัดให้มีขึ้นตามหน้าที่ที่ต้องกระทำของเทศบาลเมือง และภายหลังจากยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองแล้วประสบกับปัญหาเพลิงไหม้หลายครั้งด้วยกัน จึงมีความจำเป็นต้องเพิ่มศักยภาพหน่วยงานบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาล นอกจากจะมีอุปกรณ์ที่เพิ่มขึ้นและทันสมัยขึ้นแล้วยังมีเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครที่จะดำเนินการเพิ่มขึ้นด้วย

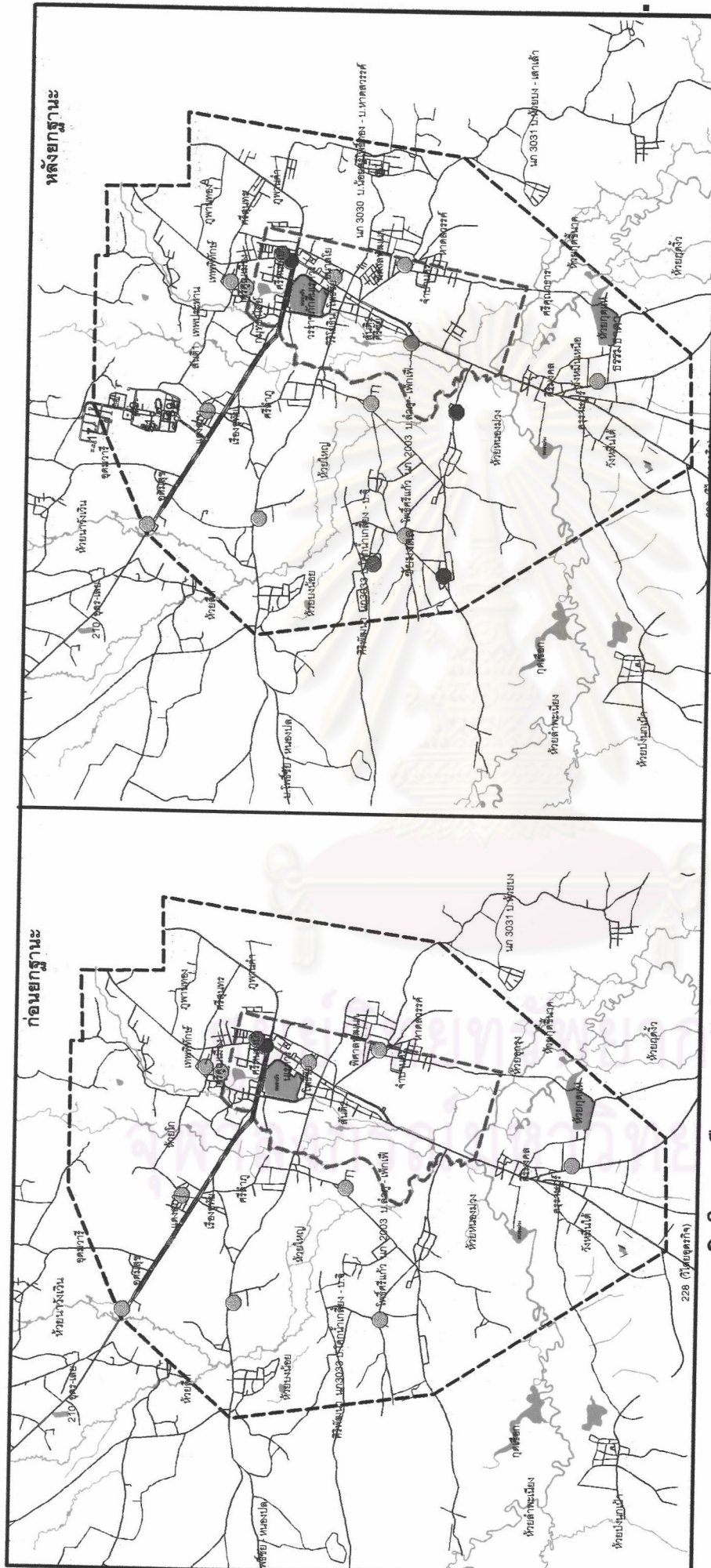
5.2.3.5.6 สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

เมืองหนองบัวลำภูมีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจคือ สวนสาธารณะหนองบัวอยู่บริเวณใจกลางเมือง เป็นสถานที่ที่มีมาตั้งแต่อดีต นอกจากเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจที่ประชาชนมักจะมาทำกิจกรรม เช่น ออกกำลังกาย และพักผ่อนในตอนเย็นแล้ว ยังเป็นสถานที่ทำกิจกรรมส่วนรวมของเมือง อันได้แก่ การจัดงานประเพณีต่าง ๆ อีกด้วย ภายหลังจากที่ยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองแล้ว การปรับปรุงสวนสาธารณะนี้เป็นโครงการแรก ๆ ที่เทศบาลดำเนินการ เพื่อให้มีภูมิทัศน์ที่สวยงามขึ้น เนื่องจากเป็นที่ตั้งของศาลสมเด็จพระนเรศวรซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกแห่งของจังหวัด และเป็นอำนาจหน้าที่ที่ต้องกระทำของเทศบาลเมือง

การเติบโตทางด้านกายภาพของเมืองไม่ว่าจะเป็นสิ่งปลูกสร้าง สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ การคมนาคมขนส่ง และการใช้ที่ดิน ลักษณะข้อมูลจะไม่มีข้อมูลการเติบโตของช่วงก่อนยกฐานะเปรียบเทียบกับการเติบโตภายหลังจากยกฐานะแล้ว แต่จะเป็นการเปรียบเทียบสภาพก่อนการยกฐานะกับหลังจากยกฐานะแล้ว มีเพียงข้อมูลของอายุอาคารก่อนที่สร้างช่วงก่อนยกฐานะซึ่งมีค่าเฉลี่ยที่ต่ำกว่าช่วงหลังจากยกฐานะแล้ว แสดงให้เห็นว่าภายหลังจากยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองแล้วมีการเติบโตของการก่อสร้างมากกว่าก่อนยกฐานะ องค์ประกอบทางกายภาพต่าง ๆ ของเมืองอันได้แก่ สาธารณูปโภคและสาธารณูปการก็มีการเติบโตขึ้นจากช่วงก่อนยกฐานะ เนื่องจากอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการของเมืองที่มีเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ที่ต้องกระทำของเทศบาลเมือง ทำให้เทศบาลเมืองหนองบัวลำภูต้องขยายการบริการต่าง ๆ ให้ครอบคลุมพื้นที่มากขึ้นและมีการจัดการที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพขึ้น อีกทั้งความที่เป็นศูนย์กลางจังหวัดทำให้ระดับของการให้บริการต้องมากกว่าเดิมจึงต้องมีการปรับโครงสร้างพื้นฐานและบริการสังคมที่อยู่ในพื้นที่ให้มีระดับที่สูงขึ้น การใช้ที่ดินภายในพื้นที่เมืองก็มีการเติบโตขึ้นสำหรับการพักอาศัย การค้า อุตสาหกรรม สถาบันราชการ สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ การพักผ่อนหย่อนใจ สถาบันการศึกษา และศาสนสถาน แต่การใช้ที่ดินสำหรับการเกษตรหรือพื้นที่ว่างเติบโตลดลง มีลักษณะของความเป็นเมืองมากขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การเดิมมีตของเมืองหนองบัวลำภูภายหลังการยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง

แผนที่ 5.3

N

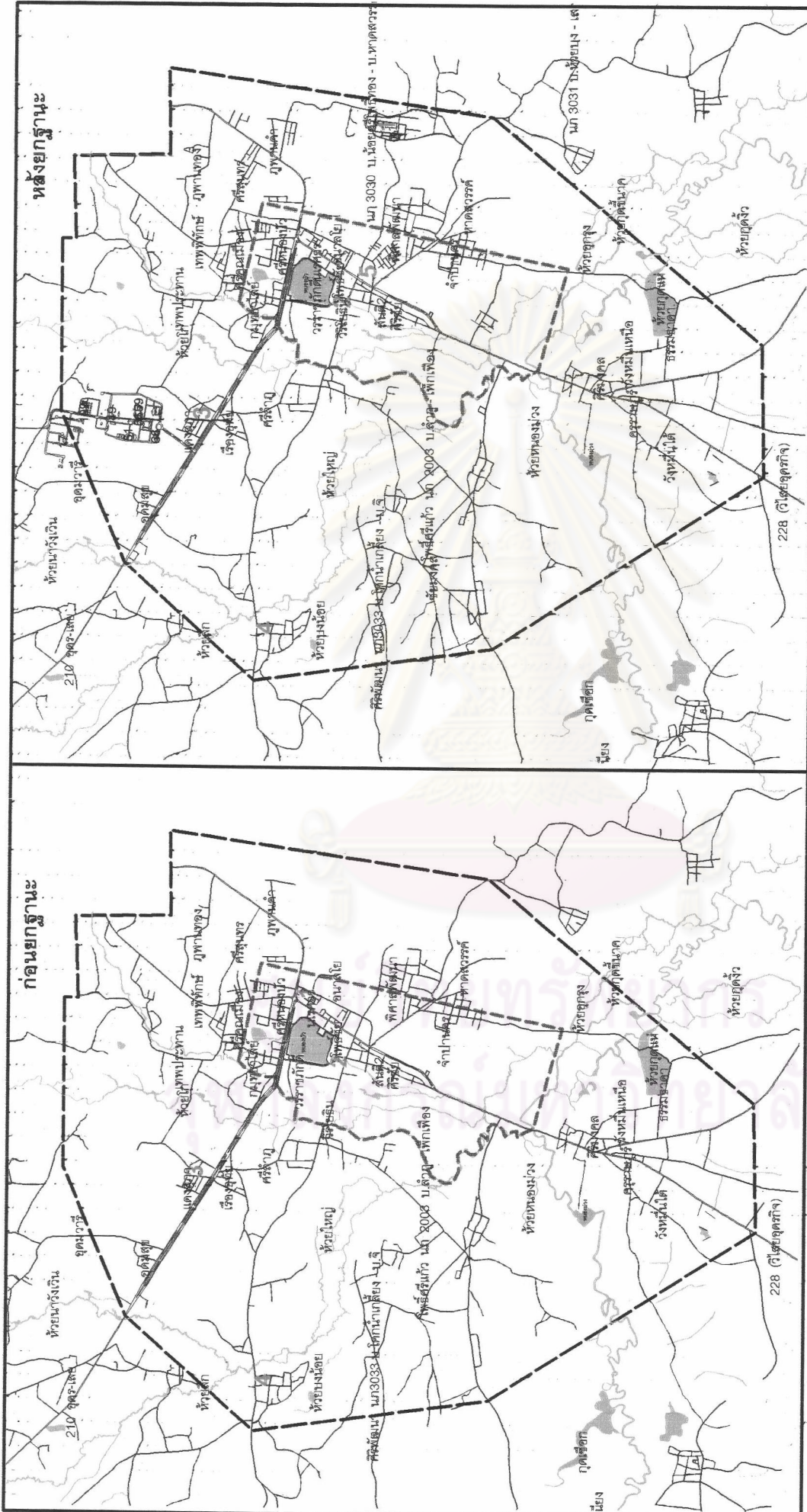
Non Scale

ที่มา : กรมการผังเมือง

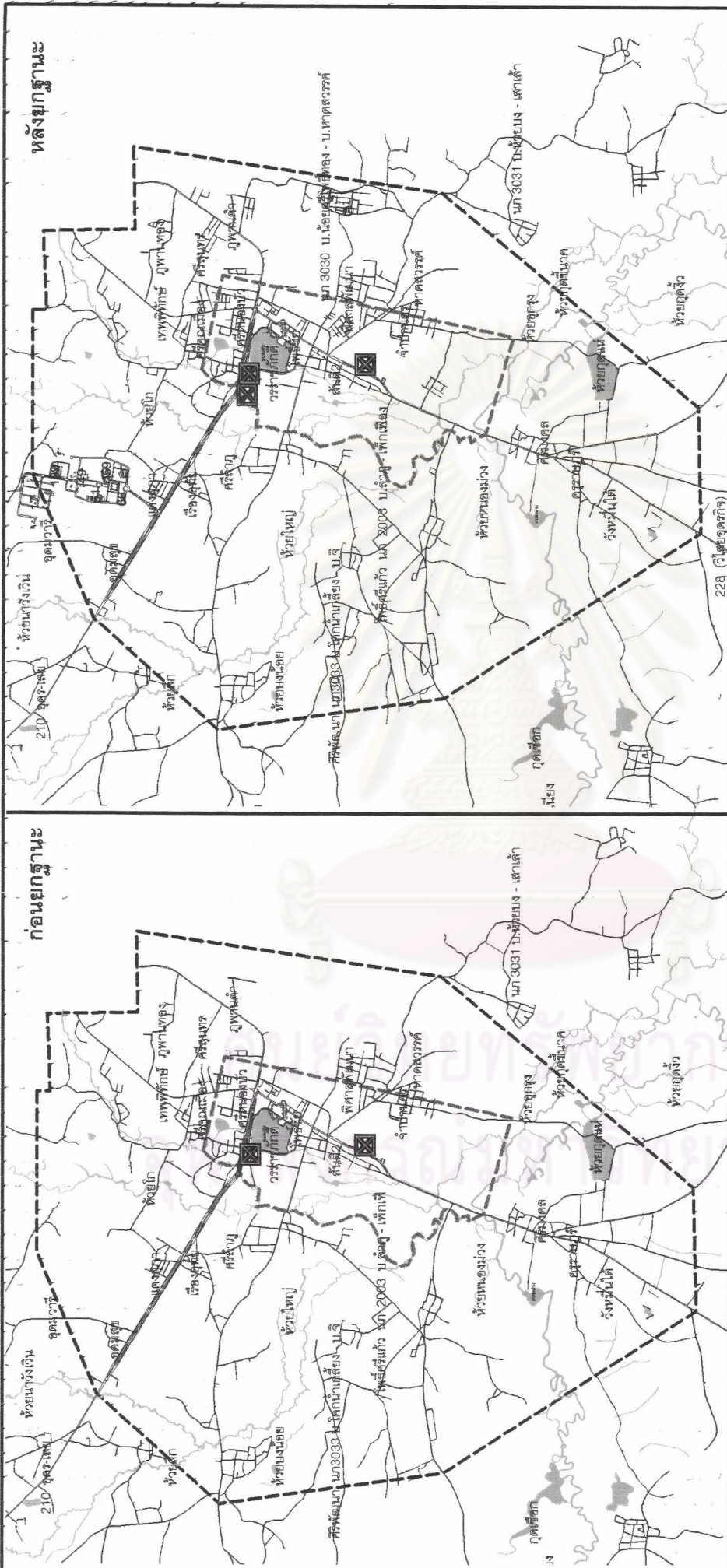
แสดง ที่ตั้งของสถานศึกษาในเขตเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู จำแนกตามระดับการศึกษา

เปรียบเทียบก่อนและหลังการยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง

●	อนุบาล - ประถมศึกษา	-----	เขตเทศบาล
●	อนุบาล - มัธยมศึกษาตอนต้น	-----	เขตสุขาภิบาล
●	อนุบาล - อาชีวศึกษา	—————	ถนน
●	มัธยมศึกษาปีที่ 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 6	—————	แม่น้ำ
●	อาชีวศึกษา	Y	

<p>แผนที่ 5.4</p> <p>N</p> <p>Non Scale</p>	<p>การเติบโตของเมืองหนองบัวลำภูภายหลังการยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง</p> <p>แสดงที่ตั้งของสถานบริการสาธารณสุขในเมืองหนองบัวลำภู เปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังการยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง</p> <p>สัญลักษณ์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. โรงพยาบาลหนองบัวลำภู 2. โรงพยาบาลวิระพยาบาลแพทย์ 3. ศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี 4. สถานีอนามัยบ้านห้วยลึก 5. สถานีอนามัยตำบลคำภู <p> เขตตำบล ถนน ห้วย เขตเทศบาล </p> <p>ที่มา : กองช่าง เทศบาลเมืองหนองบัวลำภู</p>
---	--

การเติบโตของเมืองหนองบัวลำภูภายหลังการยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง

แผนที่ แสดงที่ตั้งตลาดเทศบาล ตลาดเอกชน และสวนสาธารณะ ภายในเมืองหนองบัวลำภู เปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังการยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง

แผนที่ 5.5

N

Non Scale

สัญลักษณ์	ตลาดเทศบาล	เขตเทศบาล
	ตลาดเอกชน	เขตสุขาภิบาล
	สวนสาธารณะ	ถนน
		ห้วย

ที่มา : จากภาพถ่าย

5.2.4 ด้านเศรษฐกิจ

5.2.4.1 รายรับ-รายจ่ายของเมือง

จากตาราง 5.19 ภายหลังจากยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองมีการเติบโตของ รายรับ รายจ่ายเทศบาลอย่างเห็นได้ชัด เพราะเทศบาลมีขนาดพื้นที่ใหญ่กว่าสุขาภิบาลถึงเกือบ 10 เท่า จึงมี แหล่งที่มาของรายได้เพิ่มขึ้น และฐานะของเทศบาลทำให้ได้รับเงินอุดหนุนมากกว่าสุขาภิบาล ขณะเป็น สุขาภิบาลรายรับส่วนใหญ่ได้จากเงินรายได้ แต่เมื่อเป็นเทศบาลเมืองแล้วมีสัดส่วนของเงินอุดหนุนใกล้เคียงกับรายได้และบางปีก็มากกว่าโดยเฉพาะเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ เนื่องจากความเป็นเมืองใหม่ที่เป็น ศูนย์กลางจังหวัดและอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการที่เพิ่มขึ้น เมืองจึงต้องดำเนินการจัดโครงสร้างพื้นฐาน ตามอำนาจหน้าที่และเพื่อตอบสนองของความต้องการของประชากรเมืองในพื้นที่ที่ขยายออกไป จากตาราง 5.20 จะเห็นได้ว่าการเติบโตของค่าใช้จ่ายเพื่อการลงทุนที่สูงกว่าค่าใช้จ่ายประเภทอื่น ๆ เห็น ได้จากรายจ่ายเพื่อการลงทุนของเทศบาลที่มีสัดส่วนเมื่อเทียบกับรายจ่ายทั้งหมดสูงกว่าของสุขาภิบาล เมื่อพิจารณาการเติบโตของสัดส่วนรายรับ-รายจ่าย และรายได้ของเมืองต่อจำนวนประชากรเมืองนั้น เมื่อ พิจารณาจากอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยหลังจากยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองแล้ว รายรับกับรายจ่ายจะมี อัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยสูงกว่าช่วงก่อนยกฐานะ แต่รายได้ของเมืองก่อนยกฐานะมีอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยมากกว่าหลังจากยกฐานะ เนื่องจากเมื่อยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองแล้วมีการขยายขอบเขตเมือง ออกไป มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น แต่พื้นที่ที่เพิ่มขึ้นส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม สถานที่ราชการ และ ศาสนสถาน มากกว่าพื้นที่พาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรม เมืองจึงเก็บภาษีได้ไม่มาก เมื่อพิจารณาอัตราการเจริญเติบโตเปรียบเทียบแต่ละปีพบว่า หลังจากที่ยกฐานะเป็นเทศบาลแล้วมีการเติบโตในอัตราที่สูง กว่าก่อนยกฐานะ โดยเฉพาะ พ.ศ. 2540 ที่มีอัตราการเติบโตที่สูงมาก เนื่องจากเป็นช่วงที่เศรษฐกิจของประเทศเติบโตสูงสุดงบประมาณและการใช้จ่ายของเมืองก็สูงด้วย และขณะเดียวกันภายในปีนั้น เศรษฐกิจกลับตกต่ำลงทำให้ปีต่อมารายรับและรายจ่ายของเมืองจึงน้อยลงด้วย ในขณะที่มีประชากรย้าย เข้ามาในพื้นที่มากขึ้น แต่เมื่อถึง พ.ศ. 2543 ก็เริ่มเข้าสู่สภาวะที่ดีขึ้น ภายหลังจากยกฐานะเป็นเทศบาล เมืองฐานะทางเศรษฐกิจของเมืองดีขึ้นแต่เป็นลักษณะการเติบโตที่ขึ้น ๆ ลง ๆ คือ ช่วงแรกที่ยกฐานะนั้นมี การเติบโตในอัตราที่สูงกว่าที่เคยเป็นมา แต่หลังจากนั้นการเติบโตกลับลดลง ซึ่งเป็นช่วงที่ประเทศประสบ ภัยเศรษฐกิจ จนปัจจุบันเริ่มกลับมาเติบโตขึ้นแต่ในอัตราไม่เท่ากับที่เคยเป็น แต่ก็แสดงให้เห็นว่า ศักยภาพในการบริหารจัดการเมืองของเทศบาลเมืองหนองบัวลำภูยังคงมีการเติบโตขึ้นโดยตลอด เนื่องจากเงินอุดหนุนที่ได้รับมากกว่าสุขาภิบาล

ตาราง 5.19 รายรับ รายจ่าย รายได้ และอัตราการเจริญเติบโตของรายรับ รายจ่าย และรายได้ของสุขภาพเทศบาลหนองบัวลำภู
ระหว่าง พ.ศ. 2531-2537 และเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู ระหว่าง พ.ศ. 2538-2543

พ.ศ.	จำนวน							อัตราการเจริญเติบโต										
	รายรับ	รายจ่าย	รายได้	ประชากร	รายรับต่อประชากร	รายจ่ายต่อประชากร	รายได้ต่อประชากร	รายรับต่อประชากร	รายจ่ายต่อประชากร	รายได้ต่อประชากร	รายรับต่อประชากร	รายจ่ายต่อประชากร	รายได้ต่อประชากร					
สุขภาพ																		
2531	2,488,731	2,242,305	1,622,362	14,320	174	157	113.29											
2532	3,034,287	2,538,979	2,361,244	14,279	212	178	165.36	21.92	13.23	45.54	22.27	13.56	45.96					
2533	3,864,520	3,565,684	2,711,020	14,314	270	249	189.40	27.36	40.44	14.81	27.05	40.09	14.53					
2534	4,945,843	4,708,509	3,320,913	14,412	343	327	230.43	27.98	32.05	22.50	27.11	31.15	21.66					
2535	4,986,614	4,876,477	4,126,614	14,978	333	326	275.51	0.82	3.57	24.26	-2.99	-0.35	19.57					
2536	6,080,728	5,560,705	5,216,028	15,102	403	368	345.39	21.94	14.03	26.40	20.94	13.09	25.36					
2537	9,087,967	5,726,138	5,920,611	16,769	542	341	353.07	49.46	2.98	13.51	34.60	-7.26	2.22					
เทศบาลเมือง																		
2538	15,232,960	13,743,155	12,018,719	21,339	714	644	563.23											
2539	28,273,360	21,707,377	18,777,220	21,614	1,308	1,004	868.75	85.61	57.95	56.23	83.24	55.94	54.25					
2540	54,633,832	49,783,013	20,883,158	21,531	2,537	2,312	969.91	93.23	129.34	11.22	93.98	130.22	11.64					
2541	47,380,092	38,830,078	22,445,278	21,748	2,179	1,785	1032.06	-13.28	-22.00	7.48	-14.14	-22.78	6.41					
2542	43,008,803	36,827,288	25,820,533	21,713	1,981	1,696	1189.17	-9.23	-5.16	15.04	-9.08	-5.00	15.22					
2543	48,355,631	40,539,754	23,287,271	21,099	2,292	1,921	1103.71	12.43	10.08	-9.81	15.70	13.28	-7.19					
อัตราการเจริญเติบโตของสุขภาพ													24.63	17.28	24.62	21.33	14.17	21.32
อัตราการเจริญเติบโตของเทศบาลเมือง													38.08	40.18	38.47	27.42	29.36	27.78

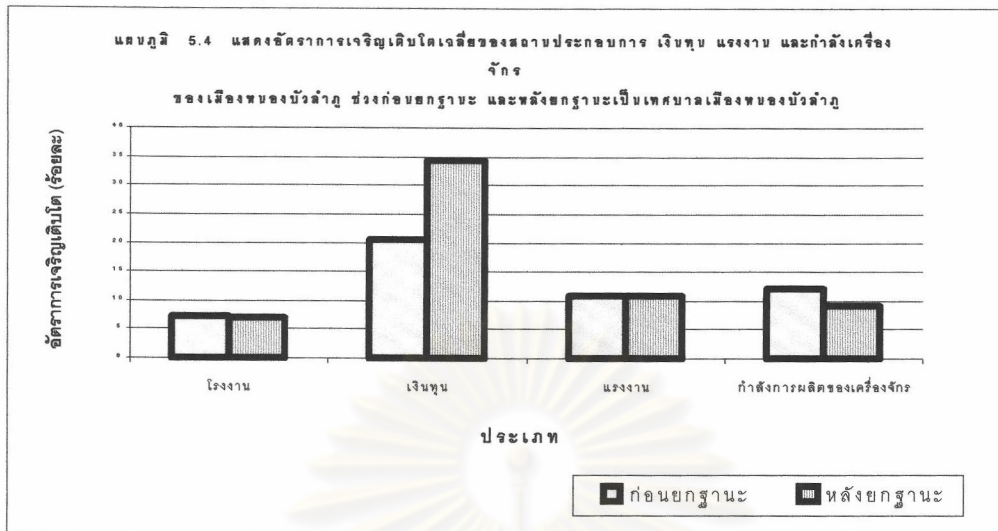
ที่มา : กองคลัง เทศบาลเมืองหนองบัวลำภู

ตาราง 5.20 รายรับ รายจ่าย รายได้ เงินอุดหนุน รายจ่ายเพื่อการลงทุน สัดส่วนของเงินอุดหนุนต่อรายรับ และรายจ่ายเพื่อการลงทุนต่อรายจ่าย และอัตราการเจริญเติบโตของเงินอุดหนุนและรายจ่ายเพื่อการลงทุนของสาขาเทศบาลเมืองบึงล้าภู ระหว่าง พ.ศ. 2531-2537 และเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู ระหว่าง พ.ศ. 2538-2543

พ.ศ.	จำนวน						สัดส่วน				อัตราการเจริญเติบโต			
	รายรับ	รายจ่าย	รายได้	เงินอุดหนุน	รายจ่ายเพื่อการลงทุน	เงินอุดหนุนต่อรายรับ	รายได้ต่อรายรับ	รายจ่ายเพื่อการลงทุนต่อรายจ่าย	เงินอุดหนุน	รายจ่ายเพื่อการลงทุน				
ก่อนยกฐานะ														
2531	2,488,731	2,242,305	1,622,362	388,920	485,790	15.63	65.19	21.66						
2532	3,034,287	2,538,979	2,361,244	388,400	825,000	12.80	77.82	32.49	0.13			69.83		
2533	3,864,520	3,565,684	2,711,020	570,000	1,707,600	14.75	70.15	47.89	46.76			106.98		
2534	4,945,843	4,708,509	3,320,913	713,950	2,852,583	14.44	67.15	60.58	25.25			67.05		
2535	4,986,614	4,876,477	4,126,614	860,000	2,500,200	17.25	82.75	51.27	20.46			-12.35		
2536	6,080,728	5,560,705	5,216,028	864,700	3,026,115	14.22	85.78	54.42	0.55			21.03		
2537	9,087,967	5,726,138	5,920,611	1,198,200	3,042,656	13.18	65.15	53.14	38.57			105.21		
หลังยกฐานะ														
2538	15,232,960	13,743,155	12,018,719	3,214,240	4,196,910	21.10	78.90	30.54						
2539	28,273,360	21,707,377	18,777,220	9,496,139	5,165,259	33.59	66.41	23.79	195.44			23.07		
2540	54,633,832	49,783,013	20,883,158	20,044,962	32,322,122	36.69	38.22	64.93	111.09			525.76		
2541	47,380,092	38,830,078	22,445,278	24,934,814	25,161,902	52.63	47.37	64.80	24.39			-22.15		
2542	43,008,803	36,827,288	25,820,533	17,188,269	9,679,492	39.96	60.04	53.44	- 31.07			-21.79		
2543	48,355,631	40,539,754	23,287,271	24,000,100	21,665,706	49.63	48.16	53.44	39.63			10.09		
อัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยก่อนยกฐานะ												21.08	54.22	
อัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยหลังยกฐานะ												49.5	38.86	

ที่มา : กองคลัง เทศบาลเมืองหนองบัวลำภู

5.2.4.2 อุตสาหกรรม

จากแผนภูมิ 5.4 เมื่อเปรียบเทียบการเติบโตระหว่างก่อนยกฐานะและหลังจากยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองแล้วพบว่า ทั้งช่วงก่อนและหลังการยกฐานะมีการเติบโตเพิ่มขึ้นทุกปี แต่ในอัตราที่ขึ้น ๆ ลง ๆ ไม่มีทิศทางที่แน่นอน เนื่องจากจังหวัดไม่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนทางด้านอุตสาหกรรมที่ชัดเจน จึงมีเพียงอุตสาหกรรมขนาดเล็ก การเติบโตจึงเพิ่มขึ้นในอัตราที่ไม่สูงนัก เทศบาลเมืองหนองบัวลำภูมีอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยของเงินทุนและแรงงานที่สูงกว่าสาขาภิบาล ซึ่งอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยของแรงงานขณะเป็นเทศบาลเมืองหนองบัวลำภูแล้วสูงกว่าขณะเป็นสาขาภิบาลหนองบัวลำภูเพียงร้อยละ 0.01 แต่อัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยของสถานประกอบการและกำลังเครื่องจักรนั้นต่ำกว่า ประเภทของอุตสาหกรรมก่อนและหลังการยกฐานะส่วนใหญ่จะเป็นประเภทเดิม คืออุตสาหกรรมผลิตสินค้าเพื่อการบริโภค อุตสาหกรรมวัสดุก่อสร้าง อุตสาหกรรมซ่อมเครื่องยนต์ ยังไม่มีความหลากหลายของประเภทอุตสาหกรรม และเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็กที่อาศัยแรงงานและเงินลงทุนจำนวนน้อย แต่อุตสาหกรรมที่ตั้งขึ้นหลังจากยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองใช้เงินทุนและแรงงานมากกว่าสถานประกอบการที่ตั้งก่อนยกฐานะเป็นเทศบาล ประเภทของอุตสาหกรรมที่มีการเติบโตมากที่สุดในช่วงก่อนยกฐานะคือ อุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ประเภทโรงสี หลังจากยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองมีการเติบโตของอุตสาหกรรมผลิตวัสดุและอุปกรณ์ก่อสร้างมากที่สุด รองลงมาเป็นอุตสาหกรรมซ่อมเครื่องจักรและเครื่องยนต์และอุตสาหกรรมผลิตสินค้าเพื่อการบริโภค เช่น น้ำดื่ม น้ำแข็ง เป็นต้น

5.2.4.3 พาณิชยกรรม

ตาราง 5.21 จำนวนและอัตราการเติบโตของกิจการพาณิชยกรรมในเมืองหนองบัวลำภู
ช่วงก่อนยกฐานะ ระหว่าง พ.ศ. 2531-2537 และหลังยกฐานะ ช่วง พ.ศ. 2538-2544

พ.ศ.	จำนวน					อัตราการเจริญเติบโต				
	รวม	ทะเบียนพาณิชย์	นิติบุคคล			รวม	ทะเบียนพาณิชย์	นิติบุคคล		
			รวม	บริษัทจำกัด	ห้างหุ้นส่วนจำกัด			รวม	บริษัทจำกัด	ห้างหุ้นส่วนจำกัด
ก่อนยกฐานะ										
2531	182	157	25	10	17					
2532	194	167	27	11	18	6.59	6.37	8.00	10.00	5.88
2533	203	174	29	14	19	4.64	4.19	7.41	27.27	5.56
2534	219	186	33	15	21	7.88	6.90	13.79	7.14	10.53
2535	234	198	36	18	23	6.85	6.45	9.09	20.00	9.52
2536	246	205	41	23	30	5.13	3.54	13.89	27.78	30.43
2537	278	225	53	29	38	13.01	9.76	29.27	26.09	26.67
หลังยกฐานะ										
2538	399	278	121	39	56					
2539	501	366	135	45	64	25.56	31.65	11.57	15.38	14.29
2540	590	439	151	51	74	17.76	19.95	11.85	13.33	15.63
2541	611	465	146	50	70	3.56	5.92	-3.31	-1.96	-5.41
2542	661	508	153	49	78	8.18	9.25	4.79	-2.00	11.43
2543	722	550	172	52	94	9.23	8.27	12.42	6.12	20.51
2544	796	609	187	53	108	10.25	10.73	8.72	1.92	14.89
อัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยก่อนยกฐานะ						7.47	6.31	13.63	19.84	14.65
อัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยหลังยกฐานะ						12.46	14.26	7.68	5.35	11.81

ที่มา : สำนักงานพาณิชย์จังหวัดหนองบัวลำภู

จากตาราง 5.21 เปรียบเทียบการเติบโตด้านพาณิชยกรรมของเมืองหนองบัวลำภู ก่อนและหลังการยกฐานะ หลังจากยกฐานะแล้วโดยภาพรวมมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยสูงกว่าก่อนยกฐานะ กิจการที่จดทะเบียนพาณิชย์หลังยกฐานะมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยสูงกว่าก่อนยกฐานะ แต่ที่จดทะเบียนนิติบุคคลก่อนยกฐานะมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยสูงกว่าหลังยกฐานะ และเมื่อพิจารณาอัตราการเติบโตเปรียบเทียบแต่ละปี หลังจากยกฐานะแล้วส่วนใหญ่มีอัตราการเติบโตเปรียบเทียบแต่ละปีสูงกว่าก่อนยกฐานะ แต่กิจการประเภทที่จดทะเบียนนิติบุคคลช่วงก่อนยกฐานะมีอัตราการเติบโตเปรียบเทียบแต่ละปีสูงกว่าหลังยกฐานะ ภายหลังจากยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองแล้วมีการเติบโตของกิจการประเภทค้าขาย

เครื่องอุปโภคบริโภค และกิจการบริการประเภทที่มีตั้งแต่ยังเป็นสาขาภิบาล โดยกิจการที่มีการเติบโตมากที่สุดคือ กิจการรับเหมาก่อสร้าง กิจการซื้อขายรถยนต์ ซื้อขายที่ดิน และขายเครื่องดื่ม ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีกิจการอีกหลายประเภทเพิ่มขึ้นมา เมืองมีความหลากหลายของกิจการพาณิชย์กรรมมากกว่าขณะที่เป็นสาขาภิบาลทั้งประเภทของการค้าและบริการ เช่น ร้านจำหน่ายอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ร้านเกมส์และร้านอินเทอร์เน็ต จำหน่ายโทรศัพท์มือถือ ร้านจำหน่ายตัวเครื่องบิน มีร้านคาราโอเกะ บริการเคเบิลทีวี บริษัทรับจ้างรักษาความปลอดภัย โรงแรมซึ่งแต่เดิมมีเพียงโรงแรมขนาดเล็กที่มีสภาพเก่าแต่ปัจจุบันมีโรงแรมที่มีทั้งห้องพัก ห้องจัดเลี้ยงและสระว่ายน้ำ มีศูนย์การค้าซึ่งขายสินค้าเบ็ดเตล็ดและสินค้าแฟชั่นทั้งหลายที่มีราคาไม่แพงนัก เป็นต้น

5.2.4.4 การเงินการธนาคาร

จากตาราง 5.22 ในเขตเทศบาลเมืองหนองบัวลำภูมีธนาคารทั้งหมด 7 แห่ง เป็นธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และธนาคารออมสิน อย่างละ 1 แห่ง ธนาคารพาณิชย์อีก 5 แห่ง ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) เหล่านี้เป็นธนาคารที่ตั้งขึ้นก่อนที่จะมีการยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู เมื่อยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองแล้วมีการตั้งธนาคารพาณิชย์เพิ่มขึ้นอีก 2 แห่งคือ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ในปี 2539 และธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ในปี 2540 แสดงให้เห็นว่าพื้นที่มีศักยภาพที่จะดึงดูดให้เกิดการลงทุนตั้งธนาคารพาณิชย์เพิ่มขึ้นหลังจากที่ได้ยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง และการที่มีธนาคารพาณิชย์เพิ่มขึ้นในพื้นที่ทำให้มีศักยภาพทางการเงินที่จะส่งเสริมการลงทุนได้มากกว่าเดิม เห็นได้จากปริมาณเงินฝากและสินเชื่อของจังหวัดหนองบัวลำภูที่มีปริมาณเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะปี 2539 ที่มีการตั้งธนาคารเพิ่มขึ้น ปริมาณเงินฝากและบริการสินเชื่อก็เพิ่มขึ้นด้วย แต่มีอัตราการเติบโตต่ำกว่าช่วงก่อนตั้งจังหวัดและยกฐานะเทศบาล ปัจจุบันเมืองหนองบัวลำภูเป็นศูนย์กลางของการให้บริการทางการเงินภายในจังหวัดอีกด้วย เนื่องจากในอำเภออื่นๆส่วนใหญ่จะมีเพียงธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรและธนาคารออมสิน

ตาราง 5.22 จำนวนธนาคารพาณิชย์ที่เปิดสำนักงานในจังหวัดหนองบัวลำภู

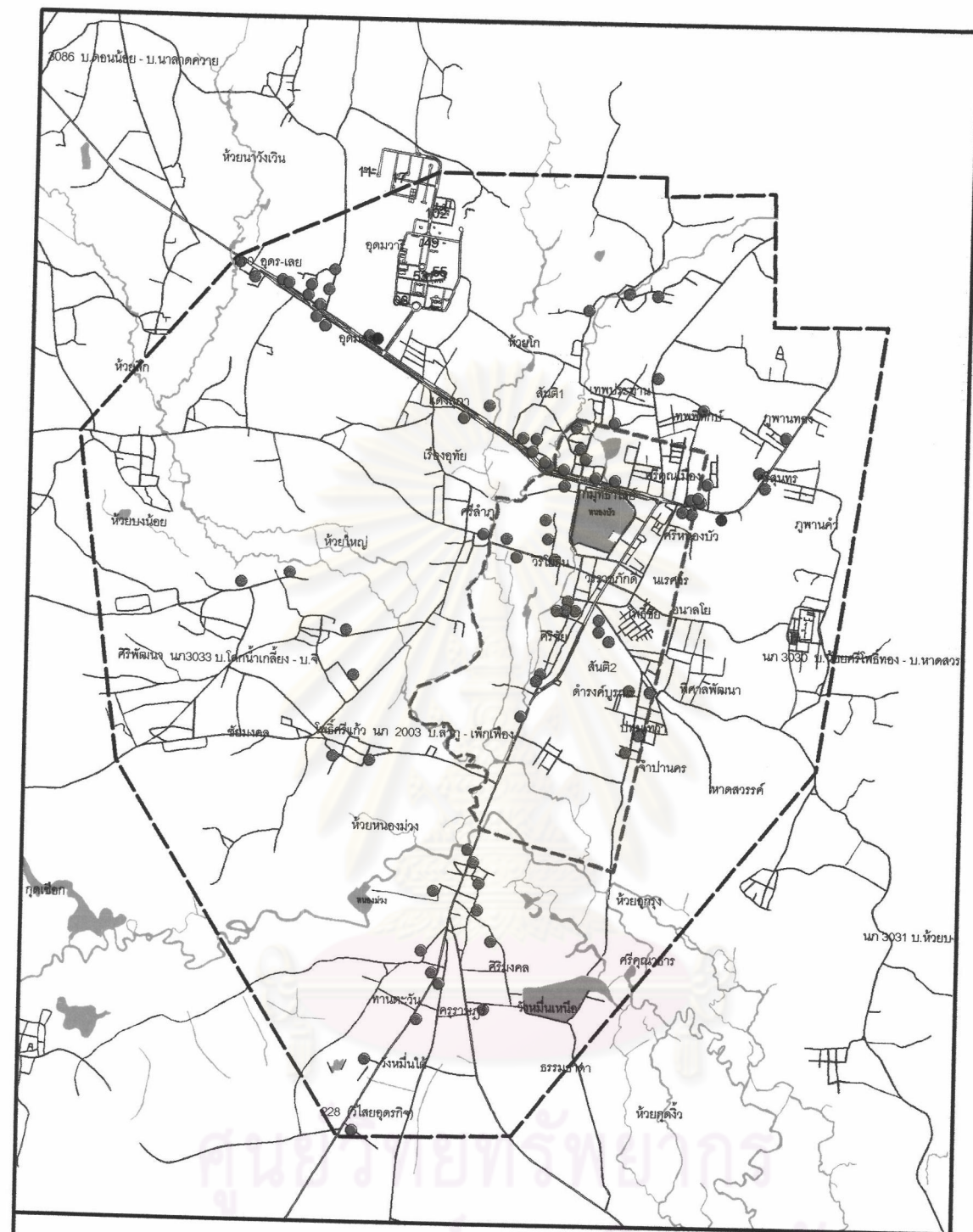
ธนาคาร	สาขา	อำเภอ	วันที่เปิดดำเนินการ
1. กรุงไทย	หนองบัวลำภู	เมือง	23 ก.ย. 2520
2. กรุงเทพ	หนองบัวลำภู	เมือง	28 ม.ค. 2523
3. ไทยพาณิชย์	หนองบัวลำภู	เมือง	7 ม.ค. 2530
4. กรุงศรีอยุธยา	หนองบัวลำภู	เมือง	23 ส.ค. 2539
5. กสิกรไทย	หนองบัวลำภู	เมือง	21 มี.ค. 2540
6. กสิกรไทย	ศรีบุญเรือง	ศรีบุญเรือง	15 ก.ค. 2531
7. กรุงศรีอยุธยา	นากลาง	นากลาง	13 ต.ค. 2532

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

5.2.4.5 ราคาที่ดิน

ราคาที่ดินของเมืองหนองบัวลำภูก่อนที่จะยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองนั้น มีราคาต่ำกว่าหลังจากยกฐานะแล้วมาก โดยมีราคาอยู่ระหว่าง 75-2,750 บาทต่อตารางวา เนื่องจากพื้นที่ยังมีความเป็นชนบทอยู่มาก โดยที่ดินภายในเขตสุขาภิบาลจะมีราคาระหว่าง 500-2,750 บาทต่อตารางวา ส่วนภายนอกเขตสุขาภิบาลมีราคา 75-500 บาทต่อตารางวา และภายหลังจากที่ยกฐานะเป็นเทศบาลแล้ว ช่วง พ.ศ. 2539-2542 นั้นเป็นช่วงเศรษฐกิจฟองสบู่จึงมีการประเมินราคาที่ดินสูงขึ้นมาก โดยราคาจะอยู่ระหว่าง 300-20,000 บาทต่อตารางวา แต่ระหว่าง พ.ศ. 2543-2546 นั้นเป็นช่วงหลังจากภาวะฟองสบู่แตก การประเมินราคาที่ดินบางพื้นที่จึงมีราคาลดลง แต่ที่มีราคาคงที่และเพิ่มขึ้นก็มีเช่นกัน โดยมีราคาอยู่ระหว่าง 125-25,000 บาทต่อตารางวา บริเวณย่านการค้าที่เป็นศูนย์กลางของเมืองเป็นบริเวณที่ราคาที่ดินยังคงเดิมหรือเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ได้แก่ ตัดถนนพระวอ-พระตา ตัดถนนวิริโยธิน ตัดถนนวราชภักดี ตัดถนนโพธิ์ชัย ตัดถนนวิไลอุตสาหกรรม และตัดถนนอนาลโย แต่ที่มีราคาลดลงก็มี ส่วนบริเวณถนนเส้นอื่นที่มีการประเมินราคาช่วงปี 2539-2542 นั้นเมื่อถึงปัจจุบันจะมีราคาลดลง โดยมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ -10 ต่อปี ถึง ร้อยละ -60 ต่อปี และบริเวณถนนที่สร้างใหม่หลังจากช่วงที่ประเมินราคา ปี 2539 จะมีราคาที่ดินที่เติบโตขึ้น โดยมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปีของที่ดินบริเวณเหล่านี้ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 30 ต่อปี เนื่องจากเมื่อมีการยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองและขยายพื้นที่ออกไป หน้าที่ของเทศบาลที่ต้องให้บริการแก่ประชาชนเมืองจึงจำเป็นต้องขยายถนนเพิ่มขึ้นให้ครอบคลุมทั้งบริเวณ บางเส้นทางที่เป็นถนนลูกรังก็มีการปรับปรุงให้เป็นถนนลาดยางหรือถนนคอนกรีต ทำให้บริเวณที่เดิมเป็นพื้นที่เกษตรหรือที่ว่างที่ไม่มีถนนตัดผ่านและราคายังต่ำอยู่ เมื่อมีถนนตัดผ่านบริเวณนั้นสามารถเข้าถึงได้สะดวกขึ้นราคาที่ดินบริเวณนั้นจึงเพิ่มขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การเติบโตของเมืองหนองบัวลำภูภายหลังการยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง

- แสดง ที่ตั้งของสถานประกอบการอุตสาหกรรมภายในเมืองหนองบัวลำภู
- สัญลักษณ์ ● สถานประกอบการที่ตั้งขึ้นก่อนยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง
 ● สถานประกอบการที่ตั้งขึ้นภายหลังการยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง
- เขตเทศบาล
 - - - เขตสุขาภิบาล
 ——— ถนน
 Y ห้วย

แผนที่ 5.6

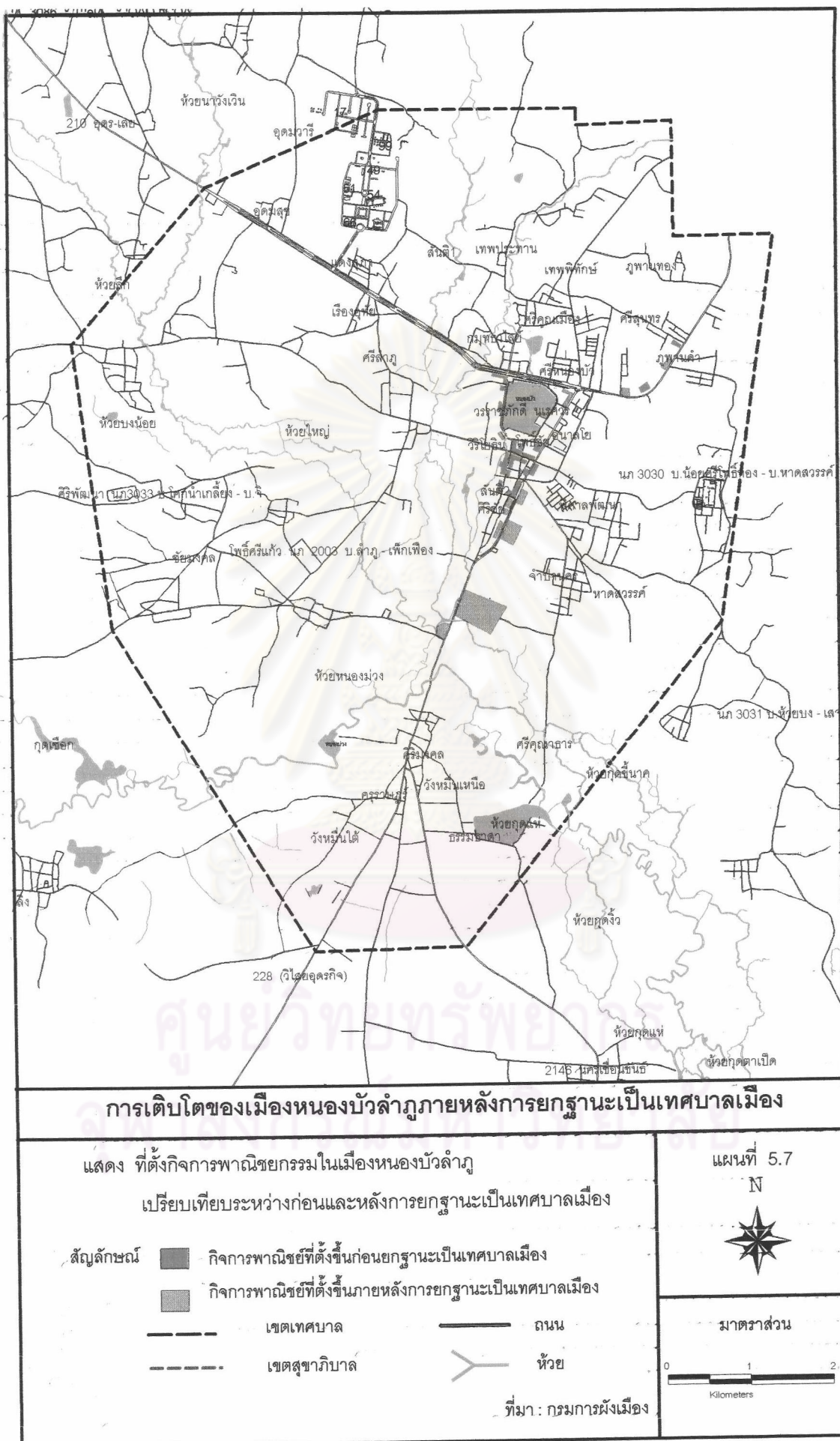
N

มาตราส่วน

ที่มา : กรมการผังเมือง

5.2.5 สังคม

5.2.5.1 ศาสนาและวัฒนธรรม

สถานที่ประกอบกิจกรรมทางศาสนาอันได้แก่ วัดและโรงเรียนไม่มีการเปลี่ยนแปลง รวมถึงชาวเมืองส่วนใหญ่ก็ยังคงเป็นกลุ่มที่นับถือศาสนาพุทธอยู่ และยังคงยึดถือวัฒนธรรมประเพณีที่สืบทอดกันมาอย่างต่อเนื่อง โดยทางเทศบาลจะมีการจัดงานประเพณีในทุกเทศกาลเพื่อให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมและเกิดปฏิสัมพันธ์กันของคนในชุมชน จะมีการเปลี่ยนแปลงเพียงการเพิ่มขึ้นของสิ่งก่อสร้างภายในวัดทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของการใช้ที่ดินเพิ่มขึ้นเล็กน้อย

5.2.5.2 วิถีชีวิต

ก่อนและหลังการยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองวิถีชีวิตของคนในเมืองมีการเปลี่ยนแปลงไป โดยมีรูปแบบของความเป็นคนเมืองมากขึ้น คือ หลังจากยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองแล้ว ประชาชนในเมืองมีกิจกรรมในช่วงเวลาเย็นมากกว่าช่วงก่อนยกฐานะ โดยมีตลาดนัดขายสินค้าในช่วงเวลากลางวัน และมีประชาชนออกมาจับจ่ายซื้อของและรับประทานอาหารนอกบ้านกันเป็นจำนวนมาก รวมถึงมีสถานบันเทิงที่เปิดบริการในเวลากลางคืนด้วยแต่ประชาชนที่ไปใช้บริการส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มของข้าราชการและนักธุรกิจ

5.2.6 สรุปการเติบโตของเมืองหนองบัวลำภู เปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง

การเติบโตของเมืองหนองบัวลำภูทั้งก่อนและหลังการยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองมีการเติบโตเพิ่มขึ้นเกือบทุกปีทั้งสองช่วง โดยก่อนยกฐานะจะมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องกว่า เนื่องจากหลังจากยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองได้ 2 ปี ประเทศก็ประสบกับภาวะวิกฤตเศรษฐกิจเมืองหนองบัวลำภูก็ได้รับผลกระทบทำให้มีการเติบโตลดลงบ้าง แต่ช่วง 2 ปีแรกที่มีการยกฐานะเมืองหนองบัวลำภูมีการเติบโตในอัตราที่สูงกว่าช่วงก่อนยกฐานะมากในทุกด้าน หลังจากนั้นก็เติบโตลดลงหรือเติบโตขึ้นแต่มีอัตราต่ำกว่า 2 ปีแรกมาก และ พ.ศ. 2537 ก่อนที่จะมีการยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองอย่างเป็นทางการก็มีการเติบโตของเมืองในด้านต่าง ๆ มากกว่าปีอื่น ๆ ที่ผ่านมาเช่นกัน แต่ก็ไม่เท่ากับภายหลังจากยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง ทั้งนี้เนื่องจากผลของการตั้งจังหวัด

ภายหลังจากยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง สิ่งที่เติบโตอย่างเห็นได้ชัดภายในเมืองคือ

1. สถาบันราชการและหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ซึ่งเป็นหน่วยงานปกครองและให้บริการระดับจังหวัด เป็นผลจากหลักการและโครงสร้างของการปกครองส่วนภูมิภาคที่ประกอบด้วยหน่วยงานเหล่านี้ในทุกจังหวัด โดยส่วนใหญ่ตั้งอยู่ที่ศูนย์ราชการจังหวัด

2. สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ทั้งส่วนที่เป็นระดับจังหวัด เช่น โรงพยาบาลประจำจังหวัด วิทยาลัยเทคนิคประจำจังหวัด สถานีขนส่งจังหวัด เป็นต้น ซึ่งเป็นบริการทางสังคมตามอำนาจหน้าที่ของจังหวัด โดยจะตั้งอยู่ในตัวเมืองซึ่งถือเป็นตัวจังหวัดเพื่อเป็นศูนย์กลางสำหรับให้บริการประชาชนภายในจังหวัด หรือส่วนที่เป็นการบริหารจัดการของเมือง เช่น โรงเรียนเทศบาล ศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาล เป็นต้น และการขยายขอบเขตการให้บริการของการไฟฟ้า การประปา และการก่อสร้าง ปรับปรุงเส้นทางจราจรภายในเมือง ระบบระบายน้ำ ระบบกำจัดขยะ การบรรเทาสาธารณภัย สัญญาณไฟจราจร รวมทั้งการปรับปรุงสวนสาธารณะหนองบัว ซึ่งเป็นผลมาจากอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการของเทศบาลเมืองที่ต้องให้บริการแก่ประชาชนภายในเมืองของตน

3. การลงทุนบริการทางการศึกษาและสาธารณสุขโดยภาคเอกชน มีการเติบโตของสถานศึกษาภาคเอกชน ตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงอาชีวศึกษา และคลินิกเอกชนซึ่งส่วนใหญ่ให้บริการรักษาโรคทั่วไป และทันตกรรม โดยมีการเติบโตของคลินิกเอกชนมากกว่า 100% นอกจากนี้ยังมีศูนย์การค้าซึ่งเป็นการลงทุนโดยเอกชน มีการจำหน่ายสินค้าอุปโภค-บริโภคและสินค้าแฟชั่นทั่วไป

4. สถานประกอบการอุตสาหกรรม สถานประกอบการที่เติบโตขึ้นหลังจากยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองนั้นส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมประเภทผลิตภัณฑ์สำหรับการก่อสร้างอุตสาหกรรมซ่อมเครื่องยนต์และรถยนต์ และอุตสาหกรรมผลิตสินค้าอุปโภค อุตสาหกรรมเหล่านี้เติบโตขึ้นมากในช่วงแรกของการตั้งจังหวัดและยกฐานะเทศบาลเมือง เพื่อรองรับการขยายตัวของก่อสร้างภายในเมือง เนื่องจากการเป็นจังหวัดใหม่ที่จะต้องเร่งดำเนินการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและประชากรที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นและเกิดความต้องการที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้น

5. ด้านพาณิชย์กรรม มีการเติบโตของร้านค้าพาณิชย์ทั้งร้านขนาดย่อยและประเภทห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท ทั้งยังมีความหลากหลายของกิจการมากขึ้นทั้งที่เป็นกิจการค้าเช่น ร้านจำหน่ายอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ และบริการ เช่น คาราโอเกะ บริษัทรับจ้างรักษาความปลอดภัย ทำหนังสือเดินทางและจำหน่ายตัวเครื่องบิน ร้านเกมส์และร้านอินเทอร์เน็ต เป็นต้น สืบเนื่องจากการเป็นศูนย์กลางการบริหารราชการและบริการทางสังคมของจังหวัด ทำให้มีประชาชนเข้ามาใช้บริการในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น และข้าราชการที่จะต้องมาปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่อีกเป็นจำนวนมาก และปัจจุบันมีการสร้างโรงแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาพักแรมในพื้นที่รวมทั้งการจัดงานสังสรรค์หรืองานประชุมต่าง ๆ ความเป็นศูนย์กลางจังหวัดในด้านต่าง ๆ ของเมืองหนองบัวลำภูทำให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในเมืองเพิ่มมากขึ้น ทั้งรูปแบบและจำนวนประชาชนที่เข้ามาทำกิจกรรม จึงมีการเติบโตของกิจการพาณิชย์กรรมเพื่อรองรับประชาชนจากพื้นที่รอบนอกทั้งหลายรวมทั้งประชากรเมืองเองด้วย

6. ลักษณะของสิ่งปลูกสร้าง เนื่องจากก่อนยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองนั้นสิ่งปลูกสร้างภายในเมืองส่วนใหญ่เป็นที่อยู่อาศัยและกิจการพาณิชย์กรรมประเภทที่เป็นอาคารไม้ชั้นเดียว แต่ภายหลังจากยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองแล้วมีการขยายตัวของอาคารพาณิชย์และที่อยู่อาศัยที่เป็นอาคารคอนกรีต 2-3 ชั้นเป็นจำนวนมากทั้งที่เป็นอาคารจัดสรรและที่ปลูกสร้างเอง และยังมีก่อสร้างอาคารเพื่อพักอาศัยซึ่งสูง 7 ชั้นขึ้นแต่ปัจจุบันได้หยุดการก่อสร้างไป ทั้งยังมีสนามโดร์ฟอกอล์ฟสำหรับให้บริการ

ประชาชนในพื้นที่เนื่องจากกระยะหลังกีฬาประเภทนี้ได้รับความนิยมจากทั้งกลุ่มข้าราชการและผู้ประกอบการธุรกิจและอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก

7. รายรับ - รายจ่ายของเมือง ขอบเขตพื้นที่ที่ขยายออกไปทำให้เทศบาลเมืองจัดเก็บรายได้มากกว่าขณะเป็นสุขาภิบาล สังเกตได้จากรายได้หมวดภาษีอากรเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่า เนื่องจากมีพื้นที่มากขึ้นจึงสามารถจัดเก็บภาษีประเภทต่าง ๆ ได้มากขึ้น ภายหลังจากที่ยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองยังมีการเติบโตขึ้นโดยตลอด นอกจากนี้รายได้ในหมวดอื่น ๆ ก็มีการเติบโตขึ้นเช่นกัน โดยเฉพาะเงินอุดหนุนจากรัฐทั้งเงินอุดหนุนทั่วไปและเงินอุดหนุนเฉพาะกิจซึ่งมีสัดส่วนเมื่อเทียบกับรายรับทั้งหมดแล้วมากกว่าสุขาภิบาล ขณะเดียวกันเทศบาลก็มีรายจ่ายที่เติบโตขึ้น เมื่อพิจารณาแล้วพบว่านอกจากรายจ่ายประจำซึ่งเป็นประเภทเงินเดือนแล้วเทศบาลเมืองหนองบัวลำภูมีรายเพื่อการลงทุนที่สูงกว่ารายจ่ายประเภทอื่น ๆ โดยนำไปใช้ในการลงทุนสาธารณูปโภคและสาธารณูปการของเมือง เนื่องจากเทศบาลเมืองมีอำนาจหน้าที่ประเภทที่ต้องกระทำเพื่อให้บริการกับประชาชนมากกว่าสุขาภิบาล

5.3 ลักษณะการเติบโตของเมืองหนองบัวลำภู

การเติบโตของเมืองหนองบัวลำภูจนถึงปัจจุบันยังเติบโตไม่เต็มพื้นที่การปกครอง เนื่องจากพื้นที่การปกครองของเมืองมี 39 ตารางกิโลเมตรซึ่งมีขนาดใหญ่พอสมควร และความเป็นชุมชนเมืองในระดับของศูนย์กลางจังหวัดเริ่มหลังจากยกฐานะเทศบาลเมือง ซึ่งเป็นระยะเวลาเพียงแค่ 8 ปี อีกทั้งจังหวัดไม่ได้มีบทบาทสำคัญและไม่ได้รับการส่งเสริมการพัฒนาจากรัฐตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกำหนดบทบาทให้เป็นเมืองศูนย์กลาง หรือเมืองชายแดนที่ได้มีการส่งเสริมตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 การเติบโตของเมืองเป็นการเติบโตจากการเพิ่มระดับความเป็นศูนย์กลางของเมืองที่เดิมให้บริการระดับอำเภอเป็นระดับจังหวัดในปัจจุบัน จึงมีการเติบโตอย่างช้า ๆ และส่วนใหญ่เป็นการเติบโตของบริการโครงสร้างพื้นฐานด้านต่าง ๆ ที่จะต้องจัดบริการสำหรับประชากรเมืองและประชากรในจังหวัด

เมืองหนองบัวลำภูมีการขยายตัวตามแนวถนนสายหลัก โดยขยายไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ตามแนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 210 เนื่องจากเป็นที่ตั้งของศูนย์ราชการและเป็นเส้นทางผ่านไปสู่อำเภอเลย และทางทิศใต้ ตามแนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 228 ซึ่งเป็นเส้นทางไปอำเภอโนนสังและอำเภอศรีบุญเรือง ส่วนใหญ่ที่ขยายตัวมาทางนี้จะเป็นอาคารพาณิชย์กึ่งพักอาศัยเป็นส่วนใหญ่ และมีที่อยู่อาศัยที่การขยายตัวไปทางตะวันออกด้วยเช่นกัน ทิศทางการขยายตัวของเมืองในอนาคตคาดว่าจะยังคงขยายไปตามทิศทางเดิมเนื่องจากเป็นบริเวณที่มีเส้นทางคมนาคมสามารถเข้าถึงได้สะดวก จากการศึกษาการเติบโตของเมืองหนองบัวลำภูเปรียบเทียบกับทฤษฎีการเติบโตของเมืองที่มีนักวิชาการหลายท่านศึกษาได้เคยทำการศึกษา พบว่ารูปแบบการเติบโตของเมืองหนองบัวลำภูภายหลังจากยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง เป็นการขยายตัวแบบเส้นตรงไปตามแนวเส้นทางคมนาคมสายหลักของพื้นที่กระจายออกไปจากศูนย์กลางเมืองซึ่งเป็นย่านพาณิชย์กรรมและเป็นชุมชนเก่าแก่ และมีการเติบโตบริเวณ

ชุมชนอยู่อาศัยดั้งเดิมที่อยู่โดยรอบ การเติบโตเป็นไปในแนวราบและกระจายกระจาย เนื่องจากพื้นที่ของเทศบาลเมืองหนองบัวลำภูกว้างขวาง และส่วนใหญ่ยังเป็นพื้นที่เกษตรและที่ว่าง ราคาที่ดินก็ไม่สูงมากนักจึงยังไม่ค่อยมีการเติบโตในทางสูง อาคารพักอาศัยและพาณิชยกรรมส่วนใหญ่จะสูงไม่เกิน 3 ชั้น มีการก่อสร้างอาคารคอนกรีตเสริมสูง 7 ชั้นแต่เป็นอาคารที่ก่อสร้างไม่แล้วเสร็จ และเทศบาลมีนโยบายควบคุมความสูงของอาคารไว้ไม่เกิน 5 ชั้น เพื่อรักษาภูมิทัศน์ของเมือง

5.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเติบโตของเมืองหนองบัวลำภู

1. การเป็นศูนย์กลางการบริหารราชการระดับจังหวัด หลังจากที่มีการตั้งจังหวัดหนองบัวลำภูขึ้น มีหน่วยงานราชการระดับจังหวัดเพิ่มขึ้นมา เทศบาลเมืองหนองบัวลำภูต้องเป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัดและหน่วยงานราชการระดับจังหวัดทั้งหลาย พ.ศ. 2537 มีหน่วยงานรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจในระดับจังหวัดไม่รวมโรงเรียน โรงพยาบาล และสถานีนามัย ทั้งหมด 25 แห่งอยู่ในเขตเทศบาลเมือง มีข้าราชการ พนักงานและลูกจ้าง 480 คน ปัจจุบันมีหน่วยงาน ราชการและรัฐวิสาหกิจทั้งหมด 41 แห่ง เฉพาะเจ้าหน้าที่ของเทศบาลทั้งหมด 151 คน และเจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการอื่น ๆ อีกเฉลี่ยหน่วยงานละประมาณ 20 คน จึงมีข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจไม่ต่ำกว่า 1,000 คน รวมทั้งบางส่วนยังมีครอบครัวย้ายเข้ามาด้วย ซึ่งแต่เดิมก่อนยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองมีเพียง 7 แห่ง เห็นได้จากการขยายตัวอย่างมากของการใช้ที่ดินประเภทสถาบันราชการ ซึ่งมีการขยายตัวมากในช่วงแรกที่มีการตั้งจังหวัดและยกฐานะเทศบาล เมื่อมีการเพิ่มขึ้นของหน่วยงานราชการก็ต้องมีข้าราชการและลูกจ้างของหน่วยงานเพิ่มขึ้น เป็นแหล่งงานที่จะทำให้ประชากรย้ายถิ่นเข้ามาอยู่ในพื้นที่ทั้งส่วนที่เข้ามาทำงานเองและครอบครัวที่ย้ายตามมาด้วย เห็นได้จากการเติบโตของการขออนุญาตปลูกสร้างอาคารประเภทที่อยู่อาศัย ที่มีการเติบโตมากในช่วง พ.ศ. 2538-2540 รวมทั้งอาคารพาณิชยกรรม และมีการเติบโตของที่อยู่อาศัยโดยเฉลี่ยมากกว่าช่วงก่อนยกฐานะ แม้จะไม่ใช่ทั้งหมดของข้าราชการจากต่างถิ่นที่จะย้ายเข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่ก็ตาม เพราะเมื่อสัมพัทธ์ข้าราชการที่ประจำอยู่ในจังหวัดหนองบัวลำภูนี้มีบางส่วนที่ยังอาศัยอยู่ที่จังหวัดอุดรธานีและเดินทางไปกลับ เนื่องจากระยะทางระหว่างเมืองนั้นไม่ไกลและมีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก กลุ่มประชากรเหล่านี้เป็นอีกส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการใช้จ่ายและเกิดรายได้กับเมือง และเมื่อเป็นศูนย์กลางการบริหารราชการของจังหวัด ทำให้ประชาชนทั้งจังหวัดต้องเข้ามาติดต่อราชการในเมืองนี้ และอาจทำกิจกรรมอื่นเช่น ซื้อสินค้าและบริการ ทำให้เกิดการเติบโตของการค้าและบริการเพื่อสนองความต้องการของประชาชนที่เข้ามาติดต่อราชการ

2. การเป็นศูนย์กลางการให้บริการทางสังคมระดับจังหวัด อันได้แก่ โรงเรียนและโรงพยาบาล เนื่องจากมีระดับของการบริการที่สูงกว่าพื้นที่อื่น ๆ ในจังหวัด เมื่อเป็นจังหวัดต้องมีการให้บริการทางการศึกษาถึงระดับอาชีวศึกษา โดยสถานศึกษาก็ตั้งอยู่ในเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู 3 แห่ง จากทั้งหมดในจังหวัด 4 แห่ง ซึ่งแต่เดิมไม่มี เมื่อต้องการเรียนระดับอาชีวศึกษาต้องไปเรียนในเมืองอุดรธานี เมื่อมีการตั้งวิทยาลัยเทคนิค ทำให้มีนักเรียนนักศึกษาเข้ามาในพื้นที่เมืองเพิ่มขึ้นมากกว่า 1,000 คน รวมทั้งการลงทุน

ของสถานศึกษาเอกชนที่มีตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงอาชีวศึกษาที่เพิ่มขึ้นหลังจากยกฐานะเป็นเทศบาล และโรงเรียนมัธยมศึกษาอีก 1 แห่ง ซึ่งการเพิ่มขึ้นของนักเรียนนักศึกษาในเขตเมืองทั้งหมดกว่า 4,000 คนนี้ ทำให้เกิดการเติบโตทางด้านพาณิชย์กรรมประเภทที่ให้บริการแก่นักเรียนนักศึกษาเพิ่มมากขึ้น เช่น ร้านขายอุปกรณ์การเรียน ร้านถ่ายเอกสาร ร้านก๊อปปี้ร้านไอศกรีม ร้านเกมส์และร้านอินเทอร์เน็ต ทำให้กิจการพาณิชย์กรรมในเมืองมีความหลากหลายขึ้น การบริการสาธารณสุข มีโรงพยาบาลระดับจังหวัดซึ่งจากเดิมเป็นเพียงระดับอำเภอ สามารถให้บริการได้เพิ่มขึ้นทั้งบุคลากรและอุปกรณ์ทางการแพทย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับพื้นที่ของคนไข้ รวมทั้งการมีโรงพยาบาลเอกชนและคลินิกที่จะให้บริการนอกเหนือจากโรงพยาบาลของรัฐด้วย ทำให้มีประชาชนในจังหวัดเข้ามาใช้บริการรักษาได้มากกว่าเดิม เห็นได้ชัดเงินจากการเติบโตของจำนวนคนไข้ที่เข้ารับบริการ จากสถานบริการ สาธารณสุขในเขตเมืองซึ่งมีจำนวนมากกว่าประชากรเมืองด้วย และคลินิกเอกชนที่เติบโตขึ้น เพื่อให้บริการกับประชาชนในเขตเมืองและพื้นที่ใกล้เคียง

3. การสนับสนุนทางด้านงบประมาณจากภาครัฐ เมื่อยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองแล้ว เมืองได้รับการสนับสนุนทางด้านงบประมาณจากรัฐมากกว่าสุขาภิบาลโดยเฉพาะงบสำหรับใช้จ่ายเพื่อการลงทุน ทั้งส่วนที่เป็นเงินอุดหนุนของรัฐและเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ ที่มีสัดส่วนเมื่อเทียบกับรายรับรวมแล้วสูงกว่าก่อนยกฐานะ ทำให้เทศบาลเมืองหนองบัวลำภูมีเงินลงทุนจัดบริการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการให้กับเมืองมากกว่าศักยภาพจากรายได้ของเมืองเท่านั้น เพราะการเติบโตในช่วงแรกที่มีการยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองนี้เป็นการเติบโตของสาธารณูปโภคและสาธารณูปการจากการลงทุนของเมือง ซึ่งเป็นหน้าที่ของเมืองและเป็นปัจจัยด้านอุปทานที่จะทำให้เมืองเติบโต นอกจากส่วนที่เป็นการบริหารจัดการของเมืองโดยตรงแล้ว การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของจังหวัดยังส่งผลให้เกิดการพัฒนาเมืองตามมา เนื่องจากเมืองหนองบัวลำภูเป็นศูนย์กลางของจังหวัดจึงต้องพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสำหรับรองรับประชากรภายในจังหวัดซึ่งต้องเข้ามาทำกิจกรรมภายในเมือง

4. การเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งของจังหวัด เมื่อยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองแล้วเมืองหนองบัวลำภูเป็นที่ตั้งของสถานีขนส่งประจำจังหวัดหนองบัวลำภู รถโดยสารที่วิ่งระหว่างจังหวัดกับพื้นที่อื่น ๆ และที่ใช้จังหวัดหนองบัวลำภูเป็นทางผ่านต้องเข้ามายังสถานีขนส่งจังหวัด ทำให้ต้องมีผู้คนจากพื้นที่โดยรอบที่จะต้องการเดินทางไปยังพื้นที่อื่นแต่ไม่มีรถโดยสารผ่านต้องเข้ามาใช้บริการภายในพื้นที่ ซึ่งมีรถโดยสารสามารถเดินทางไปยังจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้วยกัน รวมทั้งภาคเหนือ และภาคกลางได้จากเส้นทางคมนาคมหลักที่ผ่านพื้นที่ ทั้งยังรถโดยสารที่วิ่งภายในจังหวัดซึ่งจะมีนักเรียนนักศึกษาใช้บริการมาก จึงเกิดการเติบโตทางด้านพาณิชย์กรรม โดยเฉพาะบริเวณของสถานีขนส่งที่มีการเติบโตของบริษัทที่ให้บริการขนส่งผู้โดยสาร และกิจการประเภทร้านอาหารในบริเวณสถานีขนส่งเพื่อให้บริการผู้ที่มาใช้บริการสถานีขนส่ง

5.5 ข้อจำกัดซึ่งส่งผลต่อการเติบโตของเมืองหนองบัวลำภู

1. ความไม่พร้อมของสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ เนื่องจากถนนภายในเมืองส่วนใหญ่ยังเป็นถนนลูกรังและไม่มีไฟฟ้าสาธารณะ การให้บริการน้ำประปา โทรศัพท์ ระบบระบายน้ำ และระบบกำจัดขยะของเมืองยังไม่สามารถให้บริการได้ครอบคลุมพื้นที่เมือง ซึ่งสาธารณูปโภคและสาธารณูปการเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญส่วนหนึ่งในการเลือกที่ตั้งสำหรับการลงทุนทั้งภาคพาณิชย์กรรม อุตสาหกรรมและที่อยู่อาศัย ความไม่พร้อมของสาธารณูปโภคและสาธารณูปการเหล่านี้จึงทำให้เมืองมีแรงดึงดูดในการลงทุนต่ำ

2. การลงทุนของอุตสาหกรรมในพื้นที่มีจำนวนน้อย มีสถานประกอบการอุตสาหกรรมเพียง 83 แห่ง และเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็กที่ใช้แรงงานจำนวนน้อย อุตสาหกรรมภายในเมืองหนองบัวลำภูนั้นเป็นอุตสาหกรรมเพื่อการอุปโภคและบริโภค อุตสาหกรรมซ่อมเครื่องยนต์ และ อุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับการก่อสร้าง ซึ่งส่วนใหญ่อาศัยแรงงานไม่เกิน 10 คน แรงงานภาคอุตสาหกรรมทั้งหมดของเมืองหนองบัวลำภูจึงมีเพียง 383 คน คิดเป็นร้อยละ 2.66 ของประชากรวัยแรงงานในเมือง ไม่มีอุตสาหกรรมประเภทที่ต้องอาศัยแรงงานจำนวนมากซึ่งจะช่วยสร้างรายได้ให้กับประชากรเมืองและเมืองหนองบัวลำภู

3. พื้นที่เมืองมีขนาดใหญ่ขึ้น แต่การจัดเก็บรายได้ของเทศบาลไม่ได้เพิ่มขึ้นนัก เพราะยังเป็นพื้นที่เกษตรอยู่มาก กิจกรรมพาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรมที่จะสร้างรายได้ให้กับเมืองยังน้อยอยู่เมื่อเทียบสัดส่วนกับพื้นที่ทั้งหมด แม้ว่าจะได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐแต่ก็ไม่เพียงพอสำหรับการขยายบริการโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เพื่อให้บริการประชากรในเมืองอย่างทั่วถึง

4. เมืองหนองบัวลำภูตั้งอยู่ใกล้เมืองอุดรธานีซึ่งมีความพร้อมมากกว่า เนื่องจากเมืองอุดรธานีมีความพร้อมมากกว่าเมืองหนองบัวลำภูในด้านพาณิชย์กรรม ที่อยู่อาศัย อุตสาหกรรม การศึกษา การพยาบาล ฯลฯ และระยะทางจากเมืองหนองบัวลำภูถึงเมืองอุดรก็เพียงแค่ 46 กิโลเมตร ทำให้ชาวเมืองหนองบัวลำภูยังเดินทางไปใช้บริการทางด้านพาณิชย์กรรมในเมืองอุดรธานีอยู่ เนื่องจากมีระดับของบริการที่สูงกว่า และมีความหลากหลายของการบริการมากกว่า ในด้านที่อยู่อาศัยจากการสัมภาษณ์ข้าราชการในพื้นที่พบว่า มีอีกเป็นจำนวนมากที่อาศัยอยู่ในเมืองอุดรธานีและเดินทางไปเข้าเย็นกลับ เพราะระยะไม่ไกลและเส้นทางคมนาคมสะดวกทำให้ใช้เวลาในการเดินทางเพียงไม่กี่นาที เพราะความสะดวกสบายในการใช้ชีวิตมากกว่า ร้านขายของชำในเมืองหนองบัวลำภูซื้อสินค้าจากห้างสรรพสินค้าประเภทซูเปอร์สโตร์ในเมืองอุดรธานีซึ่งมีอยู่หลายแห่งมาจำหน่ายในบ้านของตน

5.6 บทบาทหน้าที่ของเมืองหนองบัวลำภู

เมืองหนองบัวลำภูแต่เดิมมีฐานะเป็นสุขาภิบาล มีบทบาทเป็นศูนย์กลางการบริหารราชการระดับอำเภอที่ให้บริการประชาชนในเขตอำเภอหนองบัวลำภู และตามผังโครงสร้างจังหวัดอุดรธานี กำหนดหน้าที่ให้เป็นศูนย์กลางชุมชนลำดับที่ 2 ที่ให้บริการภายในอำเภอและอำเภอใกล้เคียง โดยให้เป็นชุมชนศูนย์กลางพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรม เมื่อมีการตั้งจังหวัดหนองบัวลำภูขึ้นและยกฐานะสุขาภิบาลหนองบัวลำภูเป็นเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู พบว่าเมืองหนองบัวลำภูมีบทบาทหน้าที่ดังนี้

1. เมืองที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการบริหารและการปกครองระดับจังหวัด เนื่องจากเทศบาลเมืองเป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัดและหน่วยราชการส่วนภูมิภาคระดับจังหวัดทุกหน่วยงาน จึงเป็นแหล่งบริการประชาชนที่จะเข้ามาติดต่อราชการ ซึ่งโดยส่วนมากหน่วยงานที่มีประชาชนทั่วไปเข้ามาติดต่ออย่างสม่ำเสมอคือ สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานขนส่งจังหวัด สำนักงาน แรงงานจังหวัด และศาลจังหวัด เป็นต้น

2. เมืองที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการบริการทางสังคมระดับจังหวัด เนื่องจากเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู เป็นที่ตั้งของสถาบันการศึกษาทุกระดับที่มีในจังหวัดทั้งของรัฐและเอกชน และเป็นที่ตั้งของสถาบันอาชีวศึกษาทั้งรัฐและเอกชนมากที่สุดในจังหวัด รวมทั้งยังเป็นที่ตั้งของโรงพยาบาลประจำจังหวัด ซึ่งมีระดับความสามารถในการให้บริการสูงที่สุดในจังหวัด ทั้งบุคลากรและอุปกรณ์ทางการแพทย์ และเป็นที่ตั้งของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งมีเพียงแห่งเดียวในจังหวัด สำหรับการฝึกอบรมอาชีพแก่ประชาชน

3. เมืองที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการขนส่งของจังหวัด ทั้งเส้นทางคมนาคมและบริการขนส่งมวลชน เนื่องจากเป็นศูนย์กลางของเส้นทางคมนาคมที่สามารถเชื่อมโยงระหว่างอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดหนองบัวลำภูเอง และเชื่อมโยงกับจังหวัดต่าง ๆ ใกล้เคียง อันได้แก่ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 210 ซึ่งสามารถเชื่อมโยงไปยังจังหวัดเลย ทางด้านตะวันตกโดยผ่านอำเภอนากลาง ไปยังจังหวัดอุดรธานีทางด้านตะวันออก และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 228 เชื่อมโยงไปยังจังหวัดขอนแก่น โดยผ่านอำเภอศรีบุญเรือง และเป็นที่ตั้งของสถานีขนส่งจังหวัด ซึ่งรถโดยสารระหว่างจังหวัดหนองบัวลำภูกับต่างจังหวัด และรถโดยสารระหว่างจังหวัดอื่น ๆ ที่ผ่านจังหวัดหนองบัวลำภูจะต้องเข้ามาใช้บริการภายในสถานีขนส่งแห่งนี้ทุกคัน

นอกจากบทบาทต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้น และจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารเมืองซึ่งมีวิสัยทัศน์ที่จะพัฒนาการท่องเที่ยว เมื่อพิจารณาบทบาทของเมืองโดยแนวคิดทางด้านการท่องเที่ยวซึ่งได้มีการกล่าวไว้ในบทที่ 2 พบว่า ปัจจุบันเมืองหนองบัวลำภูมีบทบาทเป็นเมืองที่เป็นทางผ่าน เนื่องจากภายในตัวเมืองไม่มีแหล่งท่องเที่ยวและบริการเพียงพอที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยว และตั้งอยู่บนเส้นทางที่สามารถเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่ จ.เลย ซึ่งนักท่องเที่ยวนิยมไปพักผ่อน จึงมักเป็นทางผ่านที่จะไปสู่แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่จังหวัดเลยหรือเมืองอุดรธานีเมืองศูนย์กลางอนุภาคที่มีความพร้อมทางด้านบริการมากกว่า ทั้งโรงแรม ร้านค้า และการคมนาคม